

**NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO
TAIKYMAS 2015 M. MOKESTINIŲ LAIKOTARPIU**

VILNIUS

2015

TURINYS

1. ĮVADAS	6
2. NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO SAŲOKA IR DYDŽIAI	6
2.1. Kas yra neapmokestinamasis pajamų dydis?	6
2.2. Kurie asmenys gali pasinaudoti neapmokestinamuoju pajamų dydžiu?.....	6
2.3. Kokie yra NPD ir nuo ko jie priklauso?	6
2.4. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD?.....	7
2.5. Kokiems asmenims taikomi didesni NPD?.....	7
2.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?.....	7
2.7. Koks yra papildomas NPD ir kokiems asmenims jis taikomas?.....	8
3. MĖNESIO NPD TAIKYMAS MOKESTINIU LAIKOTARPIU	8
3.1. Ar NPD gali būti taikomas mokestiniu laikotarpiu?.....	8
3.2. Ką ir kam reikia pateikti, kad mėnesio NPD ir/ar papildomas NPD būtų taikomas mokestiniu laikotarpiu?.....	8
3.3. Į kokias išmokas turi atsižvelgti darbdavys, apskaičiuodamas mėnesio NPD?.....	9
3.4. Ar pajamoms natūra priskiriamos pajamos už naudojimąsi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms yra įtraukiamos į metines pajamas, apskaičiuojant darbuotojui taikytiną mėnesio NPD?.....	9
3.5. Ar, apskaičiuojant darbuotojui taikomą NPD, į darbo užmokestį įskaitomi dienpinigiai, kurie yra apmokestinami pajamų mokesčiu?.....	9
3.6. Ar galima atimti mėnesio NPD ir papildomą NPD iš ligos, motinystės ir motinystės (tėvystės) pašalpų?.....	9
3.7. Ar galima gyventojui, gavusiam tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, prisitaikyti mėnesio NPD?	10
3.8. Kaip gyventojui taikomas NPD ir/ar papildomas NPD, jei jis dirba keliose įmonėse?	10
3.9. Kokiais atvejais reikėtų pateikti darbdaviui prašymą taikyti tik dalį priklausančio mėnesio NPD arba iš viso jo netaikyti?.....	10
3.10. Nuo kada pradedamas ar nustojamas taikyti didesnis NPD?	10
3.11. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti per mažai pritaikytą NPD ar papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?.....	11
4. PRAKTINIAI MĖNESIO NPD TAIKYMO PAVYZDŽIAI	11
4.1. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. 2015 m. sausio mėnesį išmokamas 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestis. Ar taikyti NPD?	11
4.2. Darbdavys apskaičiuoja ir išmoka gyventojai darbo užmokestį už vasario mėnesį (iki šio mėnesio 10 dienos). Nuo vasario 11 d. gyventoja pradeda gauti motinystės pašalpą, kurią moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius. Kaip pajamų mokesčių nuo išmokėtos darbo užmokesčio dalies turi apskaičiuoti darbdavys? Ar taikomas NPD?.....	11
4.3. Kaip taikomas neapmokestinamasis pajamų dydis, kai darbo užmokestis yra mokamas vieną kartą per mėnesį, t. y. iki kito mėnesio 15 dienos, pagal 4.3. □ 14.3.6 papunkčiuose pateikiamas situacijas?.....	12
4.3.1. Ar taikomas NPD 2015 m. sausio mėnesį išmokamam 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui?.....	12
4.3.2. Ar taikomas NPD 2015 m. sausio mėnesį išmokamam 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui, jeigu 2014 m. gruodžio mėnesį buvo išmokėta gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalis? Sausio mėnesį daugiau darbo užmokesčio nebūtų išmokėta.	12
4.3.3. Kaip taikomas NPD, jei darbuotojas sausio mėnesį serga, o ligos pašalpa už dvi dienas (sausio mėnesio) išmokama vasario mėnesį kartu su sausio mėnesio darbo užmokesčiu?.....	12
4.3.4. Vasario mėnesį darbuotojas išėjo atostogų (atostogos tęsėsi nuo vasario 16 d. iki vasario 28 d.). Atostoginiai išmokami vasario mėnesį. Darbo užmokesčio likusi dalis išmokama kovo mėnesį (kaip numatyta Darbo kodekse, atostoginiai turi būti išmokami prieš 3	

kalendorines dienas iki atostogų pradžios). Kaip taikomas NPD darbo užmokesčiui už atostogas?	12
4.3.5. Tas pats (4.3.4 papunktyje nurodytas) darbuotojas kovo mėn. išeina atostogų. Darbo užmokestis už atostogų dienas kartu su kovo darbo užmokesčiu išmokami kovo mėnesį. Kaip apskaičiuojamas darbo užmokesčiui už atostogas taikytinas NPD?.....	12
4.3.6. 2015 m. gruodžio mėnesį išmokamas darbo užmokestis už lapkričio mėnesį. Išmokai pritaikomas gruodžio mėnesio NPD. Jei darbuotojas išeis atostogų gruodžio mėnesį, kaip bus taikomas NPD?.....	13
4.3.7. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis mokamas 1 kartą, mėnesiui pasibaigus. Darbuotojui nuo 2015-01-20 iki 2015-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 410 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 550 Eur. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 300 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 250 Eur. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD ir pajamų mokestis?.....	13
4.4. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2014 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2014 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?.....	14
4.5. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2014 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2015 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?.....	15
4.6. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas dalimis, o II dalis išmokama vėliau nei per kito mėnesio 10 darbo dienų?	16
4.7. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai išmokamas darbo užmokestis ir ligos pašalpa?.....	16
4.8. Kaip taikomas NPD ir apskaičiuojamas pajamų mokestis, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis to paties mokestinio laikotarpio mėnesius?.....	17
4.9. Kaip taikomas NPD, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis skirtingų mokestinių laikotarpių mėnesius?.....	17
4.10. Ar taikomas NPD darbo užmokesčiui, išmokėtam jau nedirbančiam gyventojui?.....	17
4.11. Kaip taikomas NPD, jeigu darbo užmokestis mokamas nereguliariai?.....	18
4.12. Ar galėjo gyventojas, gaunantis per mėnesį daugiau kaip 928,46 Eur pajamų, susijusių su darbo santykiais, taikyti NPD, o vėliau, deklaravęs pajamas, primokėti pajamų mokestį?.....	19
4.13. Darbuotojui nustatytas 300 Eur mėnesinis atlyginimas. Kadangi jo darbas yra kilnojamojo pobūdžio, patirtoms išlaidoms atlyginti darbo sutartyje jam nustatytas papildomų išlaidų kompensuojamasis dydis – 50 proc. mėnesinio atlyginimo. Darbuotojas 2015 m. balandžio mėn. dirbo kilnojamojo pobūdžio darbą Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už balandžio mėn. jam apskaičiuota mėnesinio atlyginimo suma – 300 Eur ir 50 proc. mėnesinio atlyginimo papildomoms išlaidoms kompensuoti – 150 Eur. Kompensacija, viršijanti nustatytus apribojimus (dienpinigių už komandiruotę LR ribose norma), išmokėta gegužės pradžioje ir apmokestinta pajamų mokestiu. Kurio mėnesio (balandžio ar gegužės) pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėsianti įtakos kintamo NPD sumai?.....	19
4.14. Darbuotojas, dirbantis ne visą darbo dieną, kurio darbo sutartyje nustatytas 250 Eur darbo užmokestis, 2015 m. liepą buvo išsiųstas į 14 dienų komandiruotę Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už komandiruotėje būtas dienas jam 2015 m. liepos mėnesį priskaičiuota 79,80 Eur (14 x 5,70) Eur dienpinigių. Rugpjūčio mėnesį jis taip pat 12 dienų buvo komandiruotėje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už šias dienas jam priskaičiuota 68,40 Eur dienpinigių. Bendra dienpinigių suma (už liepos ir rugpjūčio mėnesio komandiruotes) išmokėta 2015 m. rugsėjo pradžioje, o apribojimus viršijanti dienpinigių suma (23,20 Eur) apmokestinta pajamų mokestiu. Kokio mėnesio pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėsianti įtakos kintamo NPD sumai?.....	19

5. METINIS NEAPMOKESTINAMASIS PAJAMŲ DYDIS IR JO TAIKYMAS20

5.1. Kam taikomas metinis NPD?	20
5.2. Kaip prisitaikyti metinį NPD?	20
5.3. Kaip apskaičiuojamos gyventojų metinės pajamos (GMP)?	20
5.4. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?	20
5.5. Per kokį terminą gyventojui grąžinama pajamų mokesčio permoka?	20
5.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD gyventojui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per 2015 m. mokestinį laikotarpį?	20
5.7. Ar nuolatinis Lietuvos gyventojas gali susigrąžinti per daug išskaičiuotą pajamų mokestį už praėjusius metus, jei jam nebuvo pritaikytas NPD arba didesnis NPD ir papildomas NPD?	21
5.8. Kaip apskaičiuojama metinio NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?	21
5.9. Ar metinį NPD gali prisitaikyti individualios įmonės savininkas?	21
5.10. Ar gali metinį NPD prisitaikyti individualią veiklą vykdančias gyventojas?	22
5.11. Kaip metinį NPD gali prisitaikyti nenuolatinis Lietuvos gyventojas?	22
6. KURIEMS GYVENTOJAMS NUSTATYTA PAREIGA PERSKAIČIUOTI METINĮ NPD?	22
6.1. Kada ir kodėl gyventojui atsiranda pareiga perskaiciuoti metinį NPD ir sumokėti pajamų mokestį?	22
6.2. Kokiais konkrečiais atvejais atsiranda pareiga perskaiciuoti metinį NPD?	23
6.3. Kas yra atsakingas už metinio NPD perskaiciavimą?	23
6.4. Kaip perskaiciuoti metinį NPD ir sumokėtiną pajamų mokestį?	23
6.5. Kokioje deklaracijoje perskaiciuojamas metinis NPD ir pajamų mokestis?	23
6.6. Ką gyventojui reikia deklaruoti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje?	23
6.7. Kaip patikrinti, ar reikia perskaiciuoti metinį NPD?	24
7. PAPILDOMO NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO TAIKymo YPATUMAI	24
7.1. Ar gali gyventojas, gavęs tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, prisitaikyti papildomą NPD?	24
7.2. Kaip kiekvienam iš tėvų papildomas NPD taikomas mokestiniu laikotarpiu?	24
7.3. Ar taikomi papildomi NPD nesusituokusiems vaikų auginantiems tėvams (įtėviams)?	24
7.4. Kaip ir koks papildomas NPD taikomas už globojamus vaikus?	24
7.5. Nuo kada pradedamas taikyti didesnis papildomas NPD?	24
7.6. Kaip apskaičiuojamas papildomas NPD, jeigu vieną vaiką kartu su sutuoktine auginančiam gyventojui 2015 m. vasario 15 d. gimė antras vaikas?	25
7.7. Nuo kada nustojama taikyti papildomą NPD (didesnį papildomą NPD)?	25
7.8. Ką turi daryti gyventojas, kurio teisė į papildomą NPD (didesnį papildomą NPD) pasibaigia arba kuriam tokia teisė atsiranda?	25
7.9. Kokiais atvejais taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), auginantiems vyresnį kaip 18 metų vaiką (įvaikį)?	25
7.10. Kokį laikotarpį taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), kurių vyresni kaip 18 metų vaikai (įvaikiai) mokosi pagal bendrojo ugdymo programas? Kurį mėnesį papildomas NPD nebetaikomas?	26
7.11. Kokios mokyklos priskiriamos prie bendrojo ugdymo mokyklų?	26
7.12. Ar taikomas papildomas NPD kitoms nei susijusioms su darbo santykiais iš darbdavio gautoms pajamoms?	26
7.13. Ar papildomas NPD priklauso nuo gaunamų pajamų dydžio?	27
7.14. Į kokias mėnesio pajamas atsižvelgiama, taikant papildomą NPD?	27
7.15. Koks asmuo laikomas vienas auginantis vaiką?	27
7.16. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti vaikas kartu auginantys tėvai, pageidaujantys papildomą NPD prisitaikyti mokestiniu laikotarpiu?	27

7.17. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti gyventojas, vienas auginantis vaikus?.....	27
7.18. Ar taikomas papildomas NPD gyventojai, auginančiai ištekėjusiai jaunesnę nei 18 metų dukterį, kuri augina mažametį vaiką?.....	28
7.19. Kaip taikomas papildomas mėnesio NPD sutuoktiniams, auginantiems bendrą vaiką ir vaiką iš ankstesnės sutuoktinės santuokos, jeigu patėvis vaiko neįvaikino?.....	28
7.20. Ar gali visą metinį papildomą NPD prisitaikyti tik vienas iš tėvų?.....	28
7.21. Ar taikomas papildomas NPD išsiskyrusiam asmeniui, turinčiam vaikų?.....	29
7.22. Jeigu asmeniui yra taikomas didesnis NPD dėl nustatyto 30–55 proc. darbingumo lygio, ar jam taikomas ir papildomas NPD?.....	29
7.23. Kaip apskaičiuojamas ir taikomas metinis papildomas NPD?.....	29
7.24. Kaip pagal pateiktą situaciją taikomas papildomas NPD?.....	29
7.25. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti dėl padarytos klaidos per mažai pritaikytą papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio papildomo NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?.....	29
7.26. Kaip apskaičiuojama metinio papildomo NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?.....	30
7.27. Ar galės nuolatinė Lietuvos gyventoja, auginanti vieną vaiką kartu nenuolatinio Lietuvos gyventoju, pasinaudoti visa metinio PNP 720 Eur suma?.....	30
7.28. Ar, tėvams laikinai išvykus, atsiranda pagrindas laikyti, kad jie vaikų neaugina?.....	30
7.29. Ar taikomas papildomas NPD užsienio valstybės piliečiui, gaunančiam su darbo santykiais susijusias pajamas iš šaltinio Lietuvoje, jeigu jis tais kalendoriniais metais yra laikomas nuolatinio Lietuvos gyventoju (pavyzdžiui, jis Lietuvoje išbuvo ilgiau kaip 183 dienas)?.....	30

1. ĮVADAS

Pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo (toliau – GPMĮ) 16 straipsnio 1 dalies 5 punkto nuostatas Lietuvos gyventojas iš savo apmokestinamų pajamų gali atimti neapmokestinamąjį pajamų dydį ir papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį, apskaičiuodamas mokesčio laikotarpio vieno mėnesio apmokestinamąsias pajamas, arba metinį neapmokestinamąjį pajamų dydį ir metinį papildomą neapmokestinamąjį pajamų dydį, apskaičiuodamas mokesčio laikotarpio apmokestinamąsias pajamas.

Šio leidinio tikslas – paaiškinti neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – NPD) ir papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio (toliau – papildomas NPD) taikymą **2015 m. ir vėlesniais mokesčiais laikotarpiais**. Leidinyje gyventojai ras atsakymus į klausimus:

- kokie asmenys gali atimti NPD ir papildomą NPD iš savo pajamų;
- kaip apskaičiuojamas NPD, papildomas NPD ir metinis NPD bei metinis papildomas NPD;
- kokiais atvejais gyventojams atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD.

2. NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO SĄVOKA IR DYDŽIAI

2.1. Kas yra neapmokestinamasis pajamų dydis?

Neapmokestinamasis pajamų dydis – tai tam tikra gyventojų gautų pajamų suma, kuri gali būti atimta iš gyventojų pajamų, susijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais (toliau – su darbo santykiais susijusios pajamos), taip sumažinant pajamų mokesčio bazę.

2.2. Kurie asmenys gali pasinaudoti neapmokestinamuoju pajamų dydžiu?

- Nuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais susijusių pajamų.

Su darbo santykiais susijusioms pajamoms, be kita ko, yra priskiriamos individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ir mažosios bendrijos nario iš šios bendrijos gautų pajamų suma, neviršijanti sumos, nuo kurios pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nuostatas skaičiuojamos ir mokamos įmonės savininko, ūkinės bendrijos tikrojo nario ar mažosios bendrijos nario valstybinio socialinio draudimo įmokos. Todėl neapmokestinamąjį pajamų dydį pritaikyti gali tokių pajamų gavęs individualios įmonės savininkas, ūkinės bendrijos tikrasis narys ir mažosios bendrijos narys.

- Nenuolatinis Lietuvos gyventojas, gaunantis su darbo santykiais susijusių pajamų iš Lietuvoje esančio subjekto.

Žr. leidinį „Kas yra nuolatinis Lietuvos gyventojas pajamų mokesčio mokėjimo ir deklaravimo tikslais“.

- NPD netaikomas gyventojui, negaunančiam su darbo santykiais susijusių pajamų.

2.3. Kokie yra NPD ir nuo ko jie priklauso?

NPD yra mėnesio ir metinis.

Ar gyventojui gali būti taikomas mėnesio NPD ir kokia yra jo suma, priklauso tik nuo gyventojų per mėnesį gaunamų su darbo santykiais susijusių pajamų sumos.

Ar gyventojui gali būti taikomas metinis NPD ir kokia yra jo suma, priklauso ne tik nuo metinių su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuo visų kitų apmokestinamųjų pajamų. Į metines apmokestinamąsias pajamas, apskaičiuojant metinį NPD, neįskaičiuojamos:

- apmokestinamosioms pajamoms priskirtos išmokos, išmokėtos pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba tokią sutartį nutraukus, neviršijančios sumokėtų įmokų sumos,
- pajamos, gautos iš veiklos pagal verslo liudijimą,
- individualios veiklos pajamos, išskyrus pajamas iš laisvųjų profesijų veiklos,
- ne individualios veiklos turto pardavimo pajamos, gautos už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn netaurijų metalų laužą.

2.4. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD?

Gyventojo, kurio mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra 290 Eur ar mažesnės, mėnesio NPD yra 166 Eur. Gyventojo, kurio mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra didesnės nei 290 Eur, mėnesio NPD apskaičiuojamas pagal formulę:

$\text{Mėnesio NPD} = 166 - 0,26 \times (\text{gyventojo mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais} - 290 \text{ Eur}).$

*Gyventojo mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra 500 Eur (prieš mokesčius).
Mėnesio NPD apskaičiuojamas taip:
 $500 - 290 = 210$
 $210 \times 0,26 \text{ (koeficientas)} = 54,60$
 $166 - 54,60 = 111,40 \text{ Eur.}$
Mėnesio NPD yra 111,40 Eur.*

Gyventojui, kurio mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais, yra 928,46 Eur ar didesnės, NPD netaikomas, nes, apskaičiavus NPD pagal mėnesio formulę, jis yra lygus nuliui (neigiama suma taip pat laikoma nuliui).

2.5. Kokiems asmenims taikomi didesni NPD?

Didesni NPD taikomi:

1) asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, ar asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas sunkus neįgalumo lygis. Šiems asmenims taikytinas mėnesio NPD yra 235 Eur per mėnesį;

2) asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis. Šiems asmenims taikytinas mėnesio NPD yra 175 Eur per mėnesį.

Didesni 175 Eur ar 235 Eur mėnesio NPD tokiems gyventojams yra taikomi, neatsižvelgiant į per mėnesį gaunamų pajamų, susijusių su darbo santykiais, sumas.

Jeigu gyventojai šiame punkte paminėtus kriterijus atitiko visą mokestinį laikotarpį (kalendorinius metus), jiems didesni metiniai NPD (2100 Eur ar 2820 Eur) yra taikomi, neatsižvelgiant į per metus gautų su darbo santykiais susijusių ir kitų apmokestinamųjų pajamų sumas.

2.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?

Kai gyventojo metinės pajamos neviršija 3480 eurų, tai metinis NPD yra 1992 eurų. Kai gyventojo metinės pajamos yra didesnės kaip 3480 eurų, konkretus metinis NPD apskaičiuojamas pagal formulę, vadovaujantis principu, kad, didėjant metinėms pajamoms, taikomas vis mažesnis MNPD.

Metinis NPD apskaičiuojamas pagal formulę:

$\text{Metinis NPD} = 1992 - 0,26 \times (\text{GMP} - 3480).$

GMP – gyventojo metinės apmokestinamosios pajamos, į kurias metinio NPD apskaičiavimo tikslu neįskaičiuojamos išmokos, gyventojui išmokėtos, pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, neviršijančios sumokėtų įmokų sumos, pajamos, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas (t. y. individualios veiklos pajamos, išskyrus gautas iš laisvųjų profesijų veiklos, taip pat ne individualios veiklos turto pardavimo pajamas, gautas už parduotą ar kitaip perleistą nuosavybėn netauriųjų metalų laužą), taip pat iš veiklos pagal verslo liudijimą gautos pajamos.

Individualios veiklos pajamos, gautos iš laisvųjų profesijų veiklos (advokato, advokato padėjėjo, notaro, notaro padėjėjo, antstolio, antstolio padėjėjo, konsultanto teisiniais klausimais, apskaitininko, auditoriaus, buhalterio, lobisto, finansų konsultanto, mokesčių konsultanto, architekto, inžinieriaus, dizainerio, gydytojo, psichologo, žurnalisto, maklerio, brokerio ir

panašiai) nuo 2010 m. yra apmokestinamos taikant 15 proc. pajamų tarifą. Apskaičiuojant metinį NPD, šios pajamos yra įskaitomos į metines pajamas.

Gyventojas per 2015 m. mokestinį laikotarpį gavo 4350 Eur su darbo santykiais susijusių pajamų, 1500 Eur ne individualios veiklos pajamų už patalpų nuomą ir 900 Eur autorinį atlyginimą. Bendra metinių apmokestinamų (taikant 15 procentų pajamų mokesčio tarifą) pajamų suma – 6750 Eur.

Metinis NPD apskaičiuojamas taip:

6750 - 3480 = 3270 Eur

3270 x 0,26 (koeficiento) = 850,20 Eur

1992 - 850,20 = 1141,80 Eur.

Metinis NPD yra 1141,80 Eur.

Jeigu gyventojas metinės apmokestinamosios pajamos yra didesnės kaip 11141,5 Eur ar šiai sumai lygios, tai metinis NPD netaikomas, nes, apskaičiavus NPD pagal metinio NPD formulę, jis yra lygus nuliui (neigiama suma taip pat laikoma nuliui).

2.7. Koks yra papildomas NPD ir kokiems asmenims jis taikomas?

Papildomas NPD nuo 2015 m. sausio 1 d. yra po 60 Eur už kiekvieną vaiką (įvaikį).

Papildomas NPD taikomas nuolatiniais Lietuvos gyventojams (tėvams arba įtėviams), auginantiesiems vieną ar daugiau vaikų (įvaikių) iki 18 metų, taip pat vyresnius, jeigu jie mokosi pagal bendrojo ugdymo programas (žr. išsamiau 7.9 punkte).

Papildomas NPD gali būti taikomas tik tuo atveju, jeigu gyventojai vaikus (įvaikius) augina. Kad papildomas NPD būtų taikomas, vien vaikų turėjimo aplinkybės nepakanka.

Nenuolatiniais Lietuvos gyventojams papildomas NPD netaikomas.

3. MĖNESIO NPD TAIKYMAS MOKESTINIU LAIKOTARPIU

3.1. Ar NPD gali būti taikomas mokesčiniu laikotarpiu?

Nuolatiniam Lietuvos gyventojui, gaunančiam su darbo santykiais susijusių pajamų, mėnesio NPD ir papildomas NPD gali būti taikomas mokesčiniu laikotarpiu.

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui mėnesio NPD mokesčiniu laikotarpiu netaikomas. Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui gali būti pritaikytas tik metinis NPD ir tik mokesčiniu laikotarpiu pasibaigus pagal jo pateiktą nenuolatinio Lietuvos gyventojas metinę pajamų mokesčio deklaraciją (GPM309 forma).

3.2. Ką ir kam reikia pateikti, kad mėnesio NPD ir/ar papildomas NPD būtų taikomas mokesčiniu laikotarpiu?

Gyventojas, norėdamas, kad iš jo darbo užmokesčio būtų atimamas jam taikytinas NPD ir/ar papildomas NPD, turi darbdaviui pateikti laisvos formos prašymą. Kai gyventojas prašyme nurodo, jog jam yra taikytinas didesnis (175 Eur ar 235 Eur) NPD ar papildomas NPD, teisę į tokį NPD jis turi pagrįsti atitinkamais įrodymais – neįgalumo lygio, asmens darbingumo lygio, darbingumo lygio dėl nelaimingo atsitikimo darbe ar profesinės ligos pažymos, ištuokos liudijimas, vaiko (įvaikio) gimimo dokumentai (kopijos) ir pan.

Darbdavys neprivalo reikalauti iš darbuotojų patikslinti prašymus, kai įstatymu pakeičiami NPD ar papildomi NPD.

Gyventojui, kuriam nustatytas lengvas neįgalumo lygis ir dirbančiam ne visą darbo dieną, taikytinas 175 Eur NPD ir 60 Eur (1/2 papildomo NPD) NPD už kartu su sutuoktine auginamus du vaikus. Gyventojas mėnesio darbo užmokesčio yra 145 Eur, kartais gaunami priedai ir/ar priemokos, todėl su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje ir NPD, ir PNPD negali būti pritaikyti. Gyventojas pateikė darbdaviui prašymą taikyti tik NPD. PNPD jis prisitaikys

mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje šiuo dydžiu sumažinęs pajamas iš kūrybos (autorinį atlyginimą ar iš vykdytos individualios veiklos).

3.3. Į kokias išmokas turi atsižvelgti darbdavys, apskaičiuodamas mėnesio NPD?

Apskaičiuojant nuolatiniam Lietuvos gyventojui taikytiną mėnesio NPD, būtina atsižvelgti tik į visas kas mėnesį mokamas išmokas (pagrindinį darbo užmokestį, priedus ir priemokas), susijusias su darbo santykiais. Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama: darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktų nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai, darbuotojo gauta nauda dėl beprocentinės paskolos ar lengvatinių palūkanų, lengvatinė kaina įsigytos produkcijos, automobilio naudojimo asmeniniais tikslais, gyventojų naudai sumokėtos gyvybės draudimo įmokos, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, ir visi kiti papildomi uždarbiai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą ar atliekamas funkcijas. Šios nuostatos taikomos, neatsižvelgiant į konkrečiam darbuotojui išmokamų išmokų periodiškumą.

Jeigu gyventojui tas pats darbdavys su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusias išmokas išmoka dviejų ar daugiau darbo sutarčių pagrindu, tai, apskaičiuojant mėnesio NPD, yra įskaitomos visos šios rūšies jo mokamos išmokos.

Dovanos, apmokestinamosioms pajamoms priskiriami prizai, pašalpos ir kitokios nenuolatinio pobūdžio išmokos neįskaičiuojamos į mėnesio darbo užmokestį, tačiau įskaičiuojamos į metines pajamas, susijusias su darbo santykiais, lemiančias metinį NPD.

3.4. Ar pajamoms natūra priskiriamos pajamos už naudojimąsi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms yra įtraukiamos į metines pajamas, apskaičiuojant darbuotojui taikytiną mėnesio NPD?

Pajamos už naudojimąsi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms nuo 2010 m. pradžios yra pripažįstamos gyventojų pajamomis, gautomis natūra. Gyventojui išmokėtos išmokos forma (piniginė ar natūra) nepakeičia pajamų rūšies. Pagal išmokos esmę darbuotojo nauda, gauta dėl naudojimosi tarnybiniu automobiliu asmeninėms reikmėms, laikytina darbo užmokesčio dalimi. Apskaičiuojant darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, ši natūra darbuotojo gauta darbo užmokesčio dalis turėtų būti įskaitoma į jo mėnesio darbo užmokestį.

3.5. Ar, apskaičiuojant darbuotojui taikomą NPD, į darbo užmokestį įskaitomi dienpinigiai, kurie yra apmokestinami pajamų mokesčiu?

Apskaičiuojant darbuotojui taikytiną NPD ir jo mėnesio pajamas, susijusias su darbo santykiais, atsižvelgiama į apmokestinamus dienpinigius. Apmokestinamosioms pajamoms priskirti dienpinigiai mokesčių išskaičiuojančiojo asmens deklaracijoje yra deklaruojami kaip pajamos, susijusios su darbo santykiais.

Nustatant gyventojų gautas metines pajamas ir taikytiną metinį NPD, į dienpinigius taip pat atsižvelgiama.

3.6. Ar galima atimti mėnesio NPD ir papildomą NPD iš ligos, motinystės ir motinystės (tėvystės) pašalpų?

Mėnesio NPD ir/ar papildomas NPD gali būti atimamas iš ligos, motinystės (tėvystės), tėvystės pašalpų, kadangi šios pajamos, apskaičiuojant NPD/papildomą NPD, priskiriamos prie pajamų, susijusių su darbo santykiais.

Kai ligos pašalpa, motinystės, motinystės (tėvystės) pašalpa yra išmokama už visą mėnesį ar kelis mėnesius, NPD/papildomą NPD taiko Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius (toliau – VSDFV teritorinis skyrius). Kai apdraustajam suteikiamos nėštumo ir gimdymo ar vaiko priežiūros atostogos, VSDFV teritorinis skyrius, išmokėdamas šias pašalpas ne už visą mėnesį, pagal gyventojų pateiktą darbdavio išduotą pažymą įvertinęs jo išmokėtos išmokos ir paties išmokamos pašalpos sumas, NPD pritaiko, jeigu NPD to mėnesio pajamoms netaikė darbdavys.

3.7. Ar galima gyventojui, gavusiam tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, prisitaikyti mėnesio NPD?

Jeigu gyventojas gauna tik tokių apmokestinamųjų pajamų, kurios nesusijusios su darbo santykiais (pavyzdžiui, gauna tik autorinius atlyginimus ar individualios veiklos pajamų), mėnesio NPD mokestiniu laikotarpiu netaikomas.

3.8. Kaip gyventojui taikomas NPD ir/ar papildomas NPD, jei jis dirba keliose įmonėse?

Mokestiniu laikotarpiu NPD ir papildomas NPD gali būti taikomas tik vienoje su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje. Jeigu gyventojas tuo pačiu metu gauna pajamų, susijusių su darbo santykiais, iš daugiau nei vieno pajamų šaltinio, NPD (arba NPD dalis) ir/ar papildomas NPD (arba jo dalis) gali būti taikomas tik vienoje gyventojų pasirinktoje su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje, kurioje jis pateikia prašymą taikyti šiuos dydžius. Kitoje įmonėje (įstaigoje) jo gaunamas visas darbo užmokestis apmokestinamas pajamų mokesčiu. Papildomas NPD taikomas toje pačioje įmonėje (įstaigoje), kurioje taikomas NPD.

3.9. Kokiais atvejais reikėtų pateikti darbdaviui prašymą taikyti tik dalį priklausančio mėnesio NPD arba iš viso jo netaikyti?

Gyventojas, su darbo santykiais susijusių pajamų tuo pat metu gaunantis iš dviejų ar daugiau įmonių (įstaigų), pasirinktam darbdaviui turėtų pateikti prašymą taikyti tik dalį jam priklausančio mėnesio NPD. Tik dalį apskaičiuoto mėnesio NPD gyventojų prašymu tikslinga taikyti ir tokiam gyventojui, kuris gauna ne tik su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir nuolatinės ar vienkartinės kitų rūšių apmokestinamąsias pajamas. Kai mėnesio pajamos yra didesnės nei 928,46 Eur ar šiai sumai lygios, gyventojas gali pateikti prašymą visai netaikyti NPD mėnesį ar kelis mėnesius.

Konkretni taikytino NPD dalis gali būti apskaičiuojama pagal mėnesio NPD formulę, įvertinus visas mėnesio apmokestinamąsias pajamas.

1. Gyventojas įmonėje A gauna 300 Eur darbo užmokestį, o įmonėje B – 250 Eur. Gyventojas įmonėje A yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Įvertinus tik įmonėje A gaunamą darbo užmokestį, gyventojui taikytinas NPD yra 163,40 Eur, o, įvertinus gaunamą abiejose įmonėse, taikytinas NPD yra 98,40 Eur (550-290; 260x0,26; 166-67,60).

Jeigu gyventojas pateiktų prašymą taikyti visą mėnesio NPD, tai, mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, jam atsirastų prievolė deklaruoti pajamas ir dėl pritaikyto per didelio mėnesio NPD pačiam sumokėti pajamų mokestį.

Įvertinęs visas kiekvieno mėnesio pajamas (550 Eur), gyventojas įmonėje A pateikė prašymą taikyti tik dalį (98,40 Eur) mėnesio NPD. Pasibaigus mokestiniam laikotarpiui, gyventojui neatsiras su pajamų deklaravimu ir pajamų mokesčio sumokėjimu susijusių prievolių.

2. Gyventojas darbo užmokestis yra 580 Eur. Be to, gyventojas gauna 350 Eur turto nuomos pajamų per mėnesį. Visos mėnesio pajamos yra didesnės nei 930 Eur. Mėnesio NPD, atsižvelgiant tik į su darbo santykiais susijusias pajamas, yra 90,60 Eur. Tačiau, jei būtų atsižvelgta į bendrą apmokestinamą pajamų sumą, mėnesio NPD būtų lygus nuliui. Gyventojas, pageidaujantis, kad, mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, neatsirastų primokėtinas pajamų mokestis, pateikia darbdaviui prašymą tą mokestinį laikotarpį NPD netaikyti.

3.10. Nuo kada pradamas ar nustojamas taikyti didesnis NPD?

Atsiradus ar pasibaigus teisei gyventojui taikyti didesnę (175 Eur ar 235 Eur) NPD, šis dydis pradamas arba nustojamas taikyti nuo kito mėnesio nei atsirado arba pasibaigė teisė į jį. Tokiais atvejais nuolatinis Lietuvos gyventojas privalo patikslinti darbdaviui pateiktą prašymą.

Gyventojui 2015 m. liepos mėnesį buvo nustatytas 30–55 proc. darbingumo lygis. Gyventojas darbdaviui pateikė prašymą taikyti didesnę NPD. 175 Eur NPD pradamas taikyti rugpjūčio mėn., nesvarbu, ar šį mėnesį yra išmokamas rugpjūčio, ar liepos mėnesio darbo užmokestis. Svarbu yra

tai, kad 2015 m. didesnis NPD nebūtų pritaikytas daugiau kaip 5 kartus, nes gyventojas 2015 m. turi teisę į didesnę NPD 5 mėnesius.

3.11. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti per mažai pritaikytą NPD ar papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu mokėtinas pajamų mokestis dėl per daug/per mažai pritaikyto NPD ir/ar papildomo NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje (įstaigoje) ir sumokamas į biudžetą iki to paties mokestinio laikotarpio pabaigos.

4. PRAKTINIAI MĖNESIO NPD TAIKYMO PAVYZDŽIAI

Su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje NPD turėtų būti taikomas nuosekliai, kad darbuotojai, turintys teisę į jį, galėtų juo pasinaudoti, mokestiniam laikotarpiui dar nepasibaigus.

4.1. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. 2015 m. sausio mėnesį išmokamas 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestis. Ar taikyti NPD?

Jeigu išmokamas visas 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokestis (kai darbo užmokestis už praėjusį mėnesį mokamas jam pasibaigus, 1 kartą), tai, apskaičiuojant išskaičiuotiną pajamų mokestį, gyventojui priklausantis sausio mėnesio NPD turi būti taikomas. Priešingu atveju gyventojas, turintis teisę kiekvieną mėnesį pasinaudoti NPD, per metus NPD pasinaudotų tik 11 mėnesių.

Jeigu darbo užmokestis mokamas dalimis, t. y. 2 kartus per mėnesį, o 2015 m. sausio mėnesį yra išmokama tik gruodžio mėn. darbo užmokesčio antroji dalis, tai, ją apmokestinant, sausio mėn. NPD netaikomas. NPD galėtų būti taikomas tik tam darbuotojui, kuris atleidžiamas iš darbo iš karto ar netrukus po gruodžio mėn. darbo užmokesčio išmokėjimo, siekiant suteikti jam galimybę pasinaudoti 2015 m. sausio mėn. NPD.

Jeigu darbo užmokestis mokamas 1 kartą per mėnesį, NPD taip pat gali būti taikomas. Išimtis yra tik tada, kai gruodžio mėnesio darbo užmokestis išmokamas dalimis: I dalis – gruodžio mėnesį, II dalis – kitų metų sausio mėnesį. Tokiu atveju, kai 2015 m. sausio mėnesį išmokėta 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčio II dalis yra vienintelė išmoka, NPD (2015 m. sausio mėn.) turėtų būti taikomas, nes priešingu atveju gyventojas sausio mėn. priklausiančiu NPD pasinaudoti dar 2015 m. mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) negalės.

4.2. Darbdavys apskaičiuoja ir išmoka gyventojai darbo užmokestį už vasario mėnesį (iki šio mėnesio 10 dienos). Nuo vasario 11 d. gyventojas pradeda gauti motinystės pašalpą, kurią moka Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos teritorinis skyrius. Kaip pajamų mokestį nuo išmokėtos darbo užmokesčio dalies turi apskaičiuoti darbdavys? Ar taikomas NPD?

Atitinkamo mėnesio NPD apskaičiuojamas ir atimamas iš visų per tą mėnesį gyventojui gautų su darbo santykiais susijusių pajamų. Ligos, motinystės, motinystės (tėvystės) ir tėvystės pašalpos (toliau – pašalpos), taikant NPD, yra priskiriamos prie pajamų, susijusių su darbo santykiais. Kadangi darbdavys, išmokėdamas gyventojai priklausiančią darbo užmokesčio dalį, nežino visos mėnesio su darbo santykiais susijusių pajamų sumos (įskaitant išmokėtą pašalpą), todėl išmokamai darbo užmokesčio sumai mėnesio NPD rekomenduojama netaikyti. Visa ši išmoka apmokestinama, taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą. VSDFV teritorinis skyrius, apskaičiuodamas pajamų mokestį nuo išmokamos pašalpos, pagal darbdavio pateiktą pažymą įvertina apskaičiuotą darbo užmokesčio dalį ir vasario mėnesio NPD pritaiko, atsižvelgdamas į visas vasario mėnesį gyventojai išmokėtas su darbo santykiais susijusias išmokas (darbo užmokestį ir pašalpą).

4.3. Kaip taikomas neapmokestinamasis pajamų dydis, kai darbo užmokestis yra mokamas vieną kartą per mėnesį, t. y. iki kito mėnesio 15 dienos, pagal 4.3. □ 14.3.6 papunkčiuose pateikiamas situacijas?

4.3.1. Ar taikomas NPD 2015 m. sausio mėnesį išmokamam 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui?

2015 m. sausio mėnesį, išmokant 2014 m. gruodžio mėnesio visą darbo užmokestį, taikomas 2015 m. sausio mėn. NPD, 2015 m. vasario mėn., išmokant sausio mėnesio darbo užmokestį, taikomas vasario mėn. NPD ir pan.

4.3.2. Ar taikomas NPD 2015 m. sausio mėnesį išmokamam 2014 m. gruodžio mėnesio darbo užmokesčiui, jeigu 2014 m. gruodžio mėnesį buvo išmokėta gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalis? Sausio mėnesį daugiau darbo užmokesčio nebūtų išmokėta.

Kai darbo užmokestis yra mokamas vieną kartą per mėnesį (gruodžio mėnesio darbo užmokestis, išmokėtas dalimis, yra išimtis), tai 2015 m. sausio mėnesį, išmokant darbo užmokesčio dalį už 2014 m. gruodžio mėnesį, taikomas 2015 m. sausio mėn. NPD. Priešingu atveju gyventojas sausio mėn. priklausiančiu NPD kalendoriniais metais pasinaudoti negalės.

4.3.3. Kaip taikomas NPD, jei darbuotojas sausio mėnesį serga, o ligos pašalpa už dvi dienas (sausio mėnesio) išmokama vasario mėnesį kartu su sausio mėnesio darbo užmokesčiu?

Darbo užmokesčiui ir ligos pašalpai (t. y. visai išmokai už sausio mėnesį) gali būti taikomas vasario mėn. NPD. Gavus duomenis iš VSDFV teritorinio skyriaus apie išmokėtą ligos pašalpą, darbdaviui rekomenduojama taikytiną NPD ir pajamų mokesčių perskaičiuoti (sudėjus sausio mėnesio darbo užmokestį, visą ligos pašalpą), nes dėl ligos pašalpos taikytinas NPD pasikeičia. Vien dėl šios priežasties gyventojui gali susidaryti primokėtina pajamų mokesčio suma ir pareiga pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

VSDFV informacija apie pašalpas yra skelbiama Elektroninės draudėjų aptarnavimo sistemos portale.

Pajamų mokesčio suma perskaičiuojama už tą mėnesį, už kurį darbuotojas gavo ir darbo užmokestį, ir pašalpą. Mėnesinėje pajamų mokesčio nuo A klasės pajamų deklaracijos FR0572 formos priedo FR0572A formoje, patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2004 m. sausio 15 d. įsakymu Nr. VA-7, duomenys apie priklausiančią sumokėti pajamų mokesčio sumą įrašomi į to mėnesio, kurį atliekamas perskaičiavimas, deklaraciją (FR0572 formą). Tokiu būdu, perskaičiavus pajamų mokesčių, delspinigiai už per mažai išskaičiuotą pajamų mokesčių neskaičiuojami.

4.3.4. Vasario mėnesį darbuotojas išėjo atostogų (atostogos tęsėsi nuo vasario 16 d. iki vasario 28 d.). Atostoginiai išmokami vasario mėnesį. Darbo užmokesčio likusi dalis išmokama kovo mėnesį (kaip numatyta Darbo kodekse, atostoginiai turi būti išmokami prieš 3 kalendorines dienas iki atostogų pradžios). Kaip taikomas NPD darbo užmokesčiui už atostogas?

Kai su darbo santykiais susijusios išmokos išmokamos už ilgesnį nei vieno mėnesio laikotarpį, tai jos ir joms taikytinas NPD apskaičiuojami už kiekvieną (už kurį išmokos apskaičiuotos išmokėti) mėnesį. Todėl darbo užmokestis už atostogas vasario mėnesį nepridedamas prie vasario mėnesį išmokėto sausio mėnesio darbo užmokesčio, o apskaičiuojamas atskirai. Darbo užmokesčiui už vasario mėn. atostogas pritaikomas kovo mėnesio NPD, įvertinus darbo užmokesčio už atostogas ir darbo užmokesčio už vasario mėn. darbo dienas, kovo mėnesį išmokėtą darbo užmokesčio dalį.

4.3.5. Tas pats (4.3.4 papunktyje nurodytas) darbuotojas kovo mėn. išėina atostogų. Darbo užmokestis už atostogų dienas kartu su kovo darbo užmokesčiu išmokami kovo mėnesį. Kaip apskaičiuojamas darbo užmokesčiui už atostogas taikytinas NPD?

Šios už kovo mėnesį išmokamos išmokos apmokestinamos, pritaikius balandžio mėnesio NPD. Jeigu balandžio mėnesį būtų išmokėta dar viena darbo užmokesčio dalis už kovo mėnesio

darbo dienas, tai pajamų mokestis ir balandžio mėnesio NPD turėtų būti perskaičiuojami, atsižvelgus ir į paskutinę išmokos dalį.

Jeigu balandžio mėnesį būtų išmokėta dar viena darbo užmokesčio dalis už kovo mėnesio darbo dienas, tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojui išmokėtas išmokas, pajamų mokestis gali būti apskaičiuojamas, netaikant NPD. Balandžio mėn. NPD galėtų būti pritaikytas, išmokant paskutinę kovo mėn. darbo užmokesčio dalį.

4.3.6. 2015 m. gruodžio mėnesį išmokamas darbo užmokestis už lapkričio mėnesį. Išmokai pritaikomas gruodžio mėnesio NPD. Jei darbuotojas išeis atostogų gruodžio mėnesį, kaip bus taikomas NPD?

Apskaičiuojant išmokėtą darbo užmokesčio dalį už atostogas, ši dalis pridedama prie lapkričio mėnesio darbo užmokesčio dalies, išmokėtos gruodžio mėnesį. Gruodžio mėn. NPD, pritaikytas išmokant darbo užmokestį už atostogas, perskaičiuojamas, išmokant gruodžio mėnesio darbo užmokesčio dalį.

4.3.7. Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis mokamas 1 kartą, mėnesiui pasibaigus. Darbuotojui nuo 2015-01-20 iki 2015-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 410 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 550 Eur. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 300 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 250 Eur. Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD ir pajamų mokestis?

Kadangi darbo užmokestis išmokamas už ilgesnį nei mėnuo laikotarpį, tai taikytinas NPD ir mokėtinas pajamų mokestis apskaičiuojamas atskirai už kiekvieno mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos išmokamos.

Kiekvieno mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas pagal formulę: mėnesio NPD = $166 - 0,26 \times$ (gyventojo mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais – 290).

Sausio mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas taip:

1) iš išmokėtų už sausio mėnesio darbo dienas ir atostogas išmokų sumos 710 Eur (410 + 300) atimama 290:

$$710 - 290 = 420$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$420 \times 0,26 = 109,20$$

3) apskaičiuojamas taikytinas sausio mėn. NPD:

$$166 - 109,20 = 56,80 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas iš už sausio mėnesį išmokėtos bendros išmokų sumos, apskaičiuojamas taip:

$$653,20 (710 - 56,80 (\text{sausio mėn. NPD}) \times 15 / 100 = 97,98 \text{ Eur.}$$

Sausio mėnesį išmokamam atlyginimui už vasario mėn. atostogas NPD netaikomas (galėtų būti taikomas tada, jei atlyginimas už atostogas ar kitokios išmokos būtų išmokamos už visą mėnesį), todėl pajamų mokestis išskaičiuojamas nuo visos 250 Eur sumos:

$$250 \times 15 / 100 = 37,50 \text{ Eur.}$$

Vasario mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas, kai kovo 8 d. išmokamas darbo užmokestis už vasario mėnesio darbo dienas (tarkim, 300 Eur):

1) iš išmokėto atlyginimo už vasario mėnesio atostogas ir vasario mėn. darbo dienas bendros sumos 550 atimama 290 Eur:

$$550 - 290 = 260$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$260 \times 0,26 = 67,60$$

3) apskaičiuojamas taikytinas vasario mėn. NPD:

$$166 - 67,60 = 98,40 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas iš už vasario mėnesį išmokėtos bendros sumos, t. y. iš 451,60 Eur (550 - 98,40), perskaičiuojamas taip:

$$451,60 \times 15 / 100 = 67,74 \text{ Eur.}$$

Kadangi dalis pajamų mokesčio – 37,50 Eur buvo sumokėta iki sausio 30 d., į biudžetą iki kovo 15 d. mokėtinas pajamų mokestis yra 30,24 Eur (67,74 - 37,50).

4.4. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2014 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2014 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?

Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis (įskaitant priedus, priemokas) mokamas dalimis: I dalis – einamojo mėnesio 20 d., II dalis – kito mėnesio 8 d. 2014 m. gruodžio mėn. darbo užmokestis buvo išmokėtas 2014 m. gruodžio mėnesį.

Darbuotojui nuo 2015-01-20 iki 2015-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 400 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 550 Eur. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 300 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 250 Eur. **Kaip apskaičiuojamas mėnesio NPD ir pajamų mokestis?**

Kadangi darbo užmokestis išmokamas už ilgesnį nei vieno mėnesio laikotarpį, tai, remiantis GPMĮ 20 straipsnio 10 dalimi, su darbo santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD ir papildomą NPD.

Kiekvieno mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas pagal formulę: mėnesio NPD = 166 - 0,26 x (gyventojų mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais - 290).

Sausio mėnesio NPD, taikomas išmokant darbo užmokestį už sausio mėn. ir atlyginimą už sausio mėn. atostogas, apskaičiuojamas taip:

1) iš išmokėtų už sausio mėnesio darbo dienas ir atostogas išmokų sumos 700 Eur (400 + 300) atimama 290:

$$700 - 290 = 410$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$410 \times 0,26 = 106,60$$

3) apskaičiuojamas taikytinas sausio mėn. NPD:

$$166 - 106,60 = 59,40 \text{ Eur.}$$

Perskaičiuojamos sausio mėnesio apmokestinamosios pajamos:

$$700 - 59,40 = 640,60 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

$$640,60 \times 15 / 100 = 96,09 \text{ Eur.}$$

Vasario mėnesio 166 Eur NPD gali būti taikomas sausio 19 d., išmokant 250 Eur atlyginimą už vasario mėn.

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas iš atlyginimo už vasario mėnesio atostogas, t. y. iš 84 Eur (250 - 166), apskaičiuojamas taip:

$$84 \times 15 / 100 = 12,60 \text{ Eur.}$$

Kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokestį (300 Eur už vasario mėn. darbo dienas), taikytinas NPD ir mokėtinas pajamų mokestis **perskaičiuojami:**

1) iš išmokėtų už vasario mėnesio atostogas ir už vasario mėn. darbo dienas išmokamų išmokų sumos 550 Eur (300 + 250) atimama 290:

$$550 - 290 = 260$$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento 0,26:

$$260 \times 0,26 = 67,60$$

3) perskaičiuojamas taikytinas vasario mėn. NPD:

$$166 - 67,60 = 98,40 \text{ Eur.}$$

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas nuo su darbo santykiais susijusių pajamų už vasario mėnesį, t. y. iš 451,60 Eur (550 - 98,40) sumos, perskaičiuojamas:

$$451,60 \times 15 / 100 = 67,74 \text{ Eur.}$$

Kadangi dalis pajamų mokesčio - 12,60 Eur – buvo sumokėta sausio mėn., į biudžetą iki kovo 15 d. mokėtinas pajamų mokestis yra 55,14 Eur (67,74 - 12,60).

Tam, kad neatsirastų būtinumas perskaičiuoti taikytiną NPD ir pajamų mokestį, vasario mėn. NPD gali būti pritaikomas ne sausio 19 d., išmokant atlyginimą už vasario mėn. atostogas, bet kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio dalį.

4.5. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas 2 kartus per mėnesį (už 2014 m. gruodžio mėn. išmokėtas 2015 m.) kartu su atlyginimu už atostogas?

Darbuotojas yra pateikęs prašymą taikyti NPD. Darbo užmokestis (įskaitant priedus, priemokas) mokamas dalimis: I dalis – einamojo mėnesio 20 d., II dalis – kito mėnesio 8 d. 2014 m. gruodžio mėn. darbo užmokesčio II dalis – 580 Eur – išmokėta 2015 m. sausio mėnesį.

Darbuotojui nuo 2015-01-20 iki 2015-02-10 suteikiamos atostogos. Sausio 19 d. jam išmokamas sausio mėnesio darbo užmokestis – 400 Eur, atlyginimas už visas atostogas – 550 Eur. Sausio mėnesio atlyginimas už atostogas – 300 Eur, o vasario mėnesio atlyginimas už atostogas – 250 Eur.

Kadangi darbo užmokestis išmokamas už ilgesnį nei vieno mėnesio laikotarpį, tai, remiantis GPMĮ 20 straipsnio 10 dalimi, su darbo santykiais susijusios pajamos apskaičiuojamos atskirai už kiekvieną mokestinio laikotarpio mėnesį, už kurį šios pajamos buvo apskaičiuotos išmokėti, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio NPD ir papildomą NPD.

Kiekvieno mėnesio taikytinas NPD apskaičiuojamas pagal formulę: mėnesio NPD = $166 - 0,26 \times$ (gyventojų mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais arba jų esmę atitinkančiais santykiais – 290).

Išmokant 2014 m. gruodžio mėn. darbo užmokesčio II dalį, 2015 m. sausio mėn. NPD netaikomas, o visa 580 Eur suma apmokestinama, taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą.

Sausio mėnesio pajamos apskaičiuojamos taip:

580 (gruodžio mėn. darbo užmokesčio dalis) + 400 (sausio mėn. darbo užmokestis) + 300 (atlyginimas už sausio mėn. atostogas) = 1280 Eur.

Sausio mėn. NPD netaikomas, nes sausio mėn. pajamos yra didesnės nei $928,46$ Eur.

Pajamų mokestis, taikant 15 proc. mokesčio tarifą, išskaičiuojamas nuo visos 1280 Eur sumos.

Vasario mėnesio NPD, taikomas sausio 19 d. išmokant atlyginimą už vasario mėn. (250 Eur), yra 166 Eur.

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas nuo atlyginimo už vasario mėnesio atostogas sumos, t. y. iš 84 Eur ($250 - 166$), apskaičiuojamas taip:

$84 \times 15 / 100 = 12,60$ Eur.

Kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokestį (300 Eur už vasario mėn. darbo dienas), taikytinas NPD ir mokėtinas pajamų mokestis perskaičiuojami:

1) iš išmokėtų už vasario mėnesio atostogas ir darbo dienas išmokamų išmokų sumos 550 ($250 + 300$) atimama 290 :

$550 - 290 = 260$

2) gauta suma dauginama iš koeficiento $0,26$:

$260 \times 0,26 = 67,60$

3) perskaičiuojamas taikytinas vasario mėn. NPD:

$166 - 67,60 = 98,40$.

Pajamų mokestis, išskaičiuotinas nuo su darbo santykiais susijusių pajamų už vasario mėnesį, t. y. iš $451,60$ Eur ($550 - 98,40$) sumos, perskaičiuojamas taip:

$451,60 \times 15 / 100 = 67,74$ Eur.

Kadangi dalis pajamų mokesčio – $12,60$ Eur – buvo sumokėta sausio mėn., į biudžetą iki kovo 15 d. mokėtinas pajamų mokestis – $55,14$ Eur ($67,74 - 12,60$).

Tam, kad neatsirastų būtinumas perskaičiuoti taikytiną NPD ir pajamų mokestį, vasario mėn. NPD gali būti pritaikomas ne sausio 19 d., išmokant atlyginimą už vasario mėn. atostogas, bet kovo 8 d., išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio dalį.

4.6. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai darbo užmokestis mokamas dalimis, o II dalis išmokama vėliau nei per kito mėnesio 10 darbo dienų?

Darbuotojo mėnesio darbo užmokestis (su priedais, priemokomis) – 430 Eur. 2015 m. vasario mėnesio darbo užmokestis mokamas dalimis: I dalis (200 Eur) – vasario 20 d., II dalis (230 Eur) – kovo 17 d.

Kai darbo užmokestis mokamas dalimis, o paskutinė atitinkamo mėnesio darbo užmokesčio dalis išmokama vėliau kaip per 10 kito mėnesio darbo dienų, GPMĮ 23 straipsnio 6 dalyje nustatyta tvarka turi būti apmokestinama kiekviena išmokos dalis.

Vasario mėn. NPD (166 Eur) galėtų būti taikomas, išmokant vasario 20 d. darbo užmokesčio dalį, nes išmokama suma yra ne didesnė už 290 Eur. Tačiau, kai mėnesio darbo užmokestis yra mokamas dalimis, taikytiną mėnesio NPD sumą lemia visa išmokos, išmokamos už atitinkamą mėnesį, suma.

Jei NPD būtų pritaikytas I darbo užmokesčio daliai, tai, apskaičiuojant darbuotojui išmokėtiną II darbo užmokesčio dalį, atsirastų pareiga perskaičiuoti taikytiną NPD nuo visų vasario mėnesio pajamų. Darbuotojui faktiškai išmokama II darbo užmokesčio dalis turėtų būti sumažinta dėl sumažėjusio taikytino NPD:

faktiškai būtų pritaikyta 166 Eur (I darbo užmokesčio daliai – 200 Eur), o vasario mėn. taikytinas NPD (430 Eur darbo užmokesčiui) sudarytų 129,60 Eur ($430 - 290 = 140$; $140 \times 0,26 = 36,40$; $166 - 36,40$).

Vadinasi, išmokant II darbo užmokesčio dalį, reikėtų papildomai apmokestinti 36,40 Eur (166-129,60) pajamų sumą (pritaikyto NPD dalį).

Tam, kad neatsirastų būtinumas apmokestinti dar praėjusį mėnesį darbuotojams išmokėtas išmokas, pajamų mokestis apskaičiuojamas taip:

1. Vasario mėn. darbo užmokesčio I dalis (200 Eur), išmokėta vasario 20 d., apmokestinama, netaikant vasario mėn. NPD. Pajamų mokestis (30 Eur), taikant 15 proc. pajamų mokesčio tarifą, sumokamas į biudžetą iki vasario mėn. paskutinės dienos;

2. Išmokant vasario mėn. darbo užmokesčio II dalį, apskaičiuojamas visas vasario mėnesio darbo užmokestis. Taikomas 129,60 Eur vasario mėn. NPD. Nuo II darbo užmokesčio dalies – 100,40 Eur ($230 - 129,60$) išskaičiuojamas 15,06 Eur pajamų mokestis.

4.7. Kaip pagal pateikiamą situaciją apskaičiuojamas NPD ir pajamų mokestis, kai išmokamas darbo užmokestis ir ligos pašalpa?

Darbo užmokestis įmonėje mokamas dalimis: I dalis – 20 dieną, II dalis – kito mėnesio 9 d. Darbuotojo darbo užmokestis (su priedais, priemokomis) – 600 Eur. 2015 m. vasario mėnesio darbo užmokesčio I dalis (260 Eur) išmokama vasario 20 d. Nuo vasario 21 d. iki kovo 11 d. darbuotojas serga. Informacija apie išmokėtą ligos pašalpos sumą ir išskaičiuotą pajamų mokestį (ligos pašalpai, kaip išmokėtai ne už visą mėnesį, NPD netaikomas) gauta kovo 16 d.

Kadangi darbo užmokesčio II dalis išmokama mėnesiui pasibaigus, per kito mėnesio 10 darbo dienų, I dalis neapmokestinama, ir šiam darbuotojui, kaip ir kitiems, išmokama visa I dalies suma, neišskaičiavus pajamų mokesčio.

Atsižvelgdama į tai, kad darbuotojas iki vasario mėn. pabaigos tebeserگا, įmonė perskaičiuoja darbuotojo darbo užmokestį (I dalį) ir apskaitoje užfiksuoja jam priklausantį darbo užmokestį ir/ar skolą įmonei. Kadangi įmonė nežino apie visą ligos trukmę (arba žino, kad liga tebesitęsia), tai įmonė, atsižvelgdama į GPMĮ 23 straipsnio 6 d. reikalavimus (apmokestinti kiekvieną išmokos dalį), nuo I darbo užmokesčio dalies išskaičiuotą pajamų mokestį (atitinkamai atvejais fiksuojamą kaip darbuotojo skolą įmonei) sumoka iki vasario mėn. paskutinės dienos. Pajamų mokestis nuo I darbo užmokesčio dalies apskaičiuojamas, netaikant NPD.

Visa vasario mėnesio darbo užmokesčio ir ligos pašalpos už vasario 21–28 d. (įskaitant darbdavio išmokėtą už pirmąsias dvi ligos dienas) suma perskaičiuojama, apskaičiuojamas taikytinas NPD ir išskaičiuojamas pajamų mokestis po to, kai įmonė gauna duomenis apie ligos pašalpos dydį ir nuo jos išskaičiuotą pajamų mokestį, t. y. po kovo 16 d. Pajamų mokestis išskaičiuojamas pritaikius NPD, taip pat atsižvelgus į išskaičiuotą mokesčio sumą, tenkančią ligos pašalpai už vasario mėn. ligos dienas.

Ligos pašalpos dalis, išmokėta už kovo 1–11 ligos dienas, priskirtina kovo mėn. pajamoms (o nuo šios dalies išskaičiuotas pajamų mokestis – mokesčiui nuo kovo mėn. pajamų).

4.8. Kaip taikomas NPD ir apskaičiuojamas pajamų mokestis, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis to paties mokestinio laikotarpio mėnesius?

Ne visą darbo dieną dirbančio darbuotojo 2015 m. mėnesinis darbo užmokestis yra 260 Eur, jam taikomas 166 Eur NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2015 m. sausio ir vasario mėnesių darbo užmokestį išmoka kartu su kovo mėnesio darbo užmokesčiu. Kadangi šios su darbo santykiais susijusios pajamos gaunamos už ilgesnį nei vienas mėnuo laikotarpį, todėl kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant nustatyta tvarka apskaičiuotą 2015 m. sausio, vasario, kovo mėnesių 166 Eur NPD.

Apskaičiuojamas pajamų mokestis nuo:

2015 m. sausio mėnesio darbo užmokesčio: $(260 - 166) \times 15/100 = 14,10$ Eur;

2015 m. vasario mėnesio darbo užmokesčio: $(260 - 166) \times 15/100 = 14,10$ Eur;

2015 m. kovo mėnesio darbo užmokesčio: $(260 - 166) \times 15/100 = 14,10$ Eur;

Bendra pajamų mokesčio suma nuo visos išmokėtos sumos: 42,30 Eur.

4.9. Kaip taikomas NPD, kai darbo užmokestis išmokamas už kelis skirtingų mokestinių laikotarpių mėnesius?

Gyventojų mėnesinis darbo užmokestis yra 430 Eur. Darbdavys apskaičiuotą 2014 m. lapkričio ir gruodžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2015 m. sausio mėnesį. Taip pat 2015 m. sausio mėnesį darbuotojui išmokamas 2015 m. sausio mėnesio darbo užmokestis.

Kai darbdavys 2015 metais išmoka gyventojui ne tik darbo užmokestį už 2014 metus, bet ir už 2015 metus, taikomas tik išmokos išmokėjimo mėnesio NPD (apskaičiuotas pagal 2015 m. taikomą mėnesio NPD formulę) neatsižvelgiant į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių darbo užmokestis išmokamas.

Kadangi visa gyventojui 2015 metų sausio mėnesį išmokėta 1290 Eur darbo užmokesčio suma yra didesnė už 928,46 Eur, 2015 m. sausio mėnesį NPD netaikomas.

4.10. Ar taikomas NPD darbo užmokesčiui, išmokėtam jau nedirbančiam gyventojui?

Jeigu su darbo santykiais susijusios išmokos išmokamos tą patį mokestinį laikotarpį, už kurį jos apskaičiuotos, tai NPD ir/ar papildomi NPD gali būti taikomi.

1. Darbuotojas dirbo įmonėje 2013–2014 metais. 2014 m. lapkričio 4 d. darbuotojas atleidžiamas iš pareigų. Darbdavys apskaičiuotą 2014 m. balandžio – birželio mėnesių darbo užmokestį išmoka gyventojui 2015 m. liepos mėnesį, o 2014 m. liepos – lapkričio 4 d. darbo užmokestį – 2015 m. rugpjūčio mėnesį.

Atsižvelgiant į tai, kad gyventojas nuo 2014 m. lapkričio 5 d. nebedirba įmonėje, NPD negali būti taikomas.

2. 2015 m. gyventojų mėnesinis darbo užmokestis yra 360 Eur, jam taikomas 147,80 Eur (360-290; 70x0,26; 166-18,20) NPD. Darbdavys apskaičiuotą 2014 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį išmoka 2015 m. vasario mėnesį, 2014 m. gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 2015 m. gegužės mėnesį. Gyventojas 2015 m. liepos 31 d. atleidžiamas iš pareigų ir jam rugpjūčio mėnesį išmokamas 2014 m. liepos, rugpjūčio, rugsėjo, spalio, lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestis. 2015 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestis išmokamas 2015 m. rugsėjo mėnesį.

2015 m. vasario mėnesį, išmokant 2014 m. kovo ir balandžio mėnesių darbo užmokestį (720 Eur), taikomas 2015 m. vasario mėnesio NPD – 54,20 Eur.

2015 m. gegužės mėnesį, išmokant 2014 m. gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį, taikomas 2015 m. gegužės mėnesio NPD – 54,20 Eur.

2015 m. rugpjūčio mėnesį, išmokant 2014 m. liepos – gruodžio mėnesių darbo užmokestį, NPD netaikomas (net, jei pagal NPD formulę būtų apskaičiuotas kaip taikytinas), nes išmokamos išmokos už praėjusį mokestinį laikotarpį (2014 m.) darbuotojui, kuris įmonėje 2015 m. rugpjūčio mėnesį nebedirba.

2015 m. rugsėjo mėnesį, išmokant 2015 m. sausio – liepos mėnesių darbo užmokestį, NPD taikomi taip:

- už 2015 m. sausio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (360 Eur) taikomas 147,80 Eur NPD,
- vasario mėn. taikytas, išmokant dalį 2014 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2015 m. vasario mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma yra 1080 Eur (720 Eur už 2014 m. du mėnesius + 360 Eur už 2015 m. vasario mėn.), NPD – 0 Eur,

- už 2015 m. kovo mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (360 Eur) taikomas 147,80 Eur NPD,
- už 2015 m. balandžio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (360 Eur) taikomas 147,80 Eur NPD,

- gegužės mėn. taikytas, išmokant dalį 2014 m. darbo užmokesčio, NPD perskaičiuojamas, atsižvelgus ir į už 2015 m. gegužės mėn. išmokėtą darbo užmokestį. Bendra darbo užmokesčio suma – 1080 Eur, NPD – 0 Eur,

- už 2015 m. birželio mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (360 Eur) taikomas 147,80 Eur NPD,

- už 2015 m. liepos mėn. išmokėtam darbo užmokesčiui (300 Eur) taikomas 147,80 Eur NPD.

Gyventojui taikomi šie NPD, nes iki 2015 m. liepos 31 d. jis dirbo tik šioje įmonėje ir joje buvo pateikęs prašymą taikyti NPD, o darbo užmokestis yra išmokamas už to paties mokestinio laikotarpio (už kurį apskaičiuotos) mėnesius.

4.11. Kaip taikomas NPD, jeigu darbo užmokestis mokamas nereguliariai?

2015 m. gyventojų mėnesinis darbo užmokestis yra 290 Eur, jam taikomas 166 Eur NPD. Jis 2014–2015 m. dirba vienoje įmonėje. Darbdavys apskaičiuotą 2014 m. vasario mėnesio darbo užmokestį išmoka 2015 m. sausio mėnesį, 2014 m. kovo mėnesio darbo užmokestį išmoka 2015 m. vasario mėnesį, 2014 m. balandžio, gegužės ir birželio darbo užmokestį išmoka 2015 m. gegužės mėnesį, 2014 m. liepos darbo užmokestį išmoka 2015 m. liepos mėnesį, 2014 m. rugpjūčio, rugsėjo ir spalio darbo užmokestį išmoka 2015 m. rugpjūčio mėnesį, 2014 m. lapkričio, gruodžio bei 2015 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokestį išmoka 2015 m. rugsėjo mėnesį.

Kai darbdavys 2015 metais gyventojui išmoka darbo užmokestį ir už 2014, ir už 2015 metus, tai, išmokėdamas darbo užmokestį už 2014 metus, taiko išmokėjimo mėnesio NPD, neatsižvelgdamas į tai, už kiek praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių išmokamas darbo užmokestis. Išmokant darbo užmokestį už 2015 metus, kiekvienam mėnesiui tenkantis darbo užmokestis apmokestinamas atskirai, taikant to mokestinio laikotarpio mėnesio, už kurį išmokamas darbo užmokestis, NPD, jeigu 2015 metų tų mėnesių NPD nebuvo pritaikyti, išmokant 2014 m. darbo užmokestį.

2015 m. sausio mėnesį, išmokant 2014 m. vasario mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2015 m. sausio mėnesio NPD – 166 Eur,

2015 m. vasario mėnesį, išmokant 2014 m. kovo mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2015 m. vasario mėnesio NPD – 166 Eur.

2015 m. gegužės mėnesį, išmokant 2014 m. balandžio, gegužės ir birželio mėnesių darbo užmokestį (870 Eur), taikomas tik 2015 m. gegužės mėnesio (išmokos išmokėjimo mėnesio) NPD – 15,20 Eur (870 - 290; 580 x 0,26; 166 - 150,80), nes praėjusio mokestinio laikotarpio mėnesių NPD kitą mokestinį laikotarpį negali būti taikomi.

2015 m. liepos mėnesį, išmokant 2014 m. liepos mėnesio darbo užmokestį, taikomas 2015 m. liepos mėnesio NPD – 166 Eur.

2015 m. rugpjūčio mėnesį, išmokant 2014 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesių darbo užmokestį (870 Eur), taikomas 2015 m. rugpjūčio mėnesio NPD – 15,20 Eur.

2015 m. rugsėjo mėnesį, išmokant 2014 m. lapkričio bei gruodžio mėnesių darbo užmokestį (580 Eur), taikomas 2015 m. rugsėjo mėnesio NPD – 90,60 Eur.

2015 m. rugsėjo mėnesį, išmokant 2015 m. sausio – gegužės mėnesių darbo užmokestį, taikomi 2015 m. kovo bei balandžio mėnesių 166 Eur NPD, o 2015 m. sausio, vasario ir gegužės mėnesių pritaikyti NPD (išmokant 2014 m. darbo užmokestį) turi būti perskaičiuojami. 2015 m. sausio mėn. NPD, įvertinus visą tą mėnesį išmokėtą darbo užmokestį (580 Eur), sudarys 90,60 Eur, vasario mėn. NPD – 90,60 Eur, o gegužės mėn. NPD netaikomas, nes bendra gegužės mėnesį išmokėta ir už jį apskaičiuoto išmokėti darbo užmokesčio suma yra didesnė už 928,46 Eur (870 Eur už 2014 m. dalį + 290 Eur už 2015 m. gegužės mėn., iš viso 1160 Eur).

4.12. Ar galėjo gyventojas, gaunantis per mėnesį daugiau kaip 928,46 Eur pajamų, susijusių su darbo santykiais, taikyti NPD, o vėliau, deklaruojant pajamas, primokėti pajamų mokestį?

Taikytinas mėnesio NPD yra apskaičiuojamas pagal formulę. Kai gyventojas su darbo santykiais susijusios pajamos yra didesnės kaip 928,46 Eur ar šiai sumai lygios, NPD yra lygus nuliui, todėl jis negali būti taikomas. Jeigu NPD buvo pritaikytas klaidingai ir nebuvo perskaičiuotas, tai gyventojas turi deklaruoti pajamas ir iki kito mokestinio laikotarpio gegužės 1 d. sumokėti atitinkamą pajamų mokesčio sumą.

4.13. Darbuotojui nustatytas 300 Eur mėnesinis atlyginimas. Kadangi jo darbas yra kilnojamojo pobūdžio, patirtoms išlaidoms atlyginti darbo sutartyje jam nustatytas papildomų išlaidų kompensuojamasis dydis – 50 proc. mėnesinio atlyginimo. Darbuotojas 2015 m. balandžio mėn. dirbo kilnojamojo pobūdžio darbą Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už balandžio mėn. jam apskaičiuota mėnesinio atlyginimo suma – 300 Eur ir 50 proc. mėnesinio atlyginimo papildomoms išlaidoms kompensuoti – 150 Eur. Kompensacija, viršijanti nustatytus apribojimus (dienpinigių už komandiruotę LR ribose norma), išmokėta gegužės pradžioje ir apmokestinta pajamų mokesčiu. Kurio mėnesio (balandžio ar gegužės) pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėianti įtakos kintamo NPD sumai?

Prie mėnesio darbo užmokesčio sumos, lemiančios darbuotojui taikytiną mėnesio NPD, priskiriama: darbo užmokestis, priedai, premijos (mėnesio, ketvirtinės, metinės), ligos pašalpa už pirmas dvi ligos dienas, kompensacija už nepanaudotas atostogas, išmokos už viršvalandinį darbą, darbą švenčių ir poilsio dienomis, nakties metu, už prastovos laiką, atlyginimas už atostogas, teisės aktų nustatytus dydžius viršijantys dienpinigiai, darbuotojo gauta nauda dėl beprocentinės paskolos ar lengvatinių palūkanų, lengvatine kaina įsigytos produkcijos, automobilio naudojimo asmeniniais tikslais, gyventojas gautas draudimo įmokos, priskiriamos apmokestinamosioms pajamoms, ir visi kiti papildomi uždarbiai, bet kokiu būdu tiesiogiai darbdavio išmokami darbuotojui už jo atliktą darbą. Todėl nustatytas norma viršijanti kompensacija, kaip išmoka už atliekamą kilnojamojo pobūdžio darbą, taip pat turės įtakos, apskaičiuojant mėnesio NPD. Atsižvelgus į pajamų pripažinimo gavimo momentu principą, ji šiuo atveju laikytina 2015 m. gegužės mėnesio pajamomis, susijusiomis su darbo santykiais.

4.14. Darbuotojas, dirbantis ne visą darbo dieną, kurio darbo sutartyje nustatytas 250 Eur darbo užmokestis, 2015 m. liepą buvo išsiųstas į 14 dienų komandiruotę Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už komandiruotėje būtas dienas jam 2015 m. liepos mėnesį priskaičiuota 79,80 Eur (14 x 5,70) Eur dienpinigių. Rugsėjo mėnesį jis taip pat 12 dienų buvo komandiruotėje Lietuvos Respublikos teritorijoje. Už šias dienas jam priskaičiuota 68,40 Eur dienpinigių. Bendra dienpinigių suma (už liepos ir rugsėjo mėnesio komandiruotes) išmokėta 2015 m. rugsėjo pradžioje, o apribojimus viršijanti dienpinigių suma (23,20 Eur) apmokestinta pajamų mokesčiu. Kokio mėnesio pajamoms priskirtina apmokestinta kompensacijos suma, turėianti įtakos kintamo NPD sumai?

Nustatytas norma viršijanti dienpinigių suma yra pripažintina pajamų gavimo mėnesio, t. y. 2015 m. rugsėjo mėnesio, pajamomis.

Daugiau praktinių mėnesio NPD taikymo pavyzdžių rasite GPMĮ 23 straipsnio komentare.

5. METINIS NEAPMOKESTINAMASIS PAJAMŲ DYDIS IR JO TAIKYMAS

5.1. Kam taikomas metinis NPD?

Metinis NPD taikomas tik tam su darbo santykiais susijusių pajamų gavusiam gyventojui, kurio metinės pajamos (toliau – GMP, žr. 5.3 papunktį) yra ne didesnės kaip 11141,50 Eur.

Metinis NPD netaikomas gyventojui, negavusiam su darbo santykiais susijusių pajamų, taip pat gyventojui, gavusiam su darbo santykiais susijusių pajamų, jeigu jo GMP yra 11141,50 Eur ar daugiau.

5.2. Kaip prisitaikyti metinį NPD?

Metinį NPD prisitaikyti pageidaujantysis gyventojas turi pateikti metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Joje reikia deklaruoti visas per mokestinį laikotarpį gautas (uždirbtas) apmokestinamąsias pajamas, nuo jų išskaičiuotą (sumokėtą) pajamų mokesťį, taip pat neapmokestinamąsias pajamas, neįtrauktas į Nedeklaruojamų neapmokestinamųjų pajamų sąrašą. Deklaracija turi būti pateikta iki kito mokesčio laikotarpio gegužės 1 d.

5.3. Kaip apskaičiuojamos gyventojų metinės pajamos (GMP)?

Apskaičiuojant metinį NPD, į gyventojų metines pajamas (GMP) įskaičiuojamos visos mokesčio laikotarpio apmokestinamosios pajamos, išskyrus: išmokas, išmokėtas pasibaigus gyvybės draudimo ar pensijų kaupimo sutarčiai arba ją nutraukus, neviršijančias sumokėtų įmokų, individualios veiklos pajamas, kurioms taikomas 5 proc. pajamų mokesčio tarifas, ne individualios veiklos pajamas už parduotą netauriųjų metalų laužą ir pajamas iš veiklos pagal verslo liudijimą.

5.4. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD?

Atsakymą žr. 2.6 papunktyje.

5.5. Per kokį terminą gyventojui gražinama pajamų mokesčio permoka?

Pagal iki gegužės 1 d. pateiktą pajamų mokesčio deklaraciją apskaičiuota mokesčio permoka gražinama iki liepos 31 d., o pagal pateiktą po šio termino pabaigos – per 90 dienų nuo deklaracijos pateikimo dienos.

5.6. Kaip apskaičiuojamas metinis NPD gyventojui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per 2015 m. mokestinį laikotarpį?

Gyventojui, kuriam nustatytas 0–25 ar 30–55 procentų darbingumo lygis, arba senatvės pensijos amžių sukakusiam gyventojui, kuriam teisės aktų nustatyta tvarka pripažintas didelių, vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, ar gyventojui, kuriam sunkus, vidutinis ar lengvas neįgalumo lygis buvo nustatytas per atitinkamą mokestinį laikotarpį, tą mokestinį laikotarpį taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) įvertinus gyventojų metines pajamas (GMP), MNPD apskaičiuojamas pagal metinio NPD formulę,

2) apskaičiuota MNPD suma dalijama iš 12 (mokesčio laikotarpio mėnesių skaičius) ir dauginama iš tų mėnesių skaičiaus, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę (175 ar 235 Eur) NPD,

3) mokesčio laikotarpio mėnesių, kuriais gyventojas turėjo teisę į didesnę NPD, skaičius padauginamas iš atitinkamos (175 Eur ar 235 Eur) sumos, prie kurios pridedama MNPD dalies suma, apskaičiuota 2 punkte.

Gyventojui 30–55 proc. darbingumo lygis nustatytas 2015 m. kovo mėnesį. 175 Eur NPD įmonėje pradėtas taikyti balandžio mėnesį. MNPD dalies (atitinkančios sausio – kovo mėn.

taikytinus NPD) suma priklausys ne tik nuo tais mėnesiais gautų pajamų, susijusių su darbo santykiais, bet ir nuo visų kitų per 2015 m. mokestinį laikotarpį gautų apmokestinamųjų pajamų, išskyrus GPMĮ 20 straipsnio 7 dalyje nurodytas išimtis.

Gyventojas 2015 m. gavo 5200 Eur darbo užmokestį (neatėmus išskaičiuotų mokesčių) ir 580 Eur dividendų. Jam taikytinas MNPD apskaičiuojamas taip:

1) pagal formulę apskaičiuojamas MNPD:

$1992 - 0,26 \times (5780 - 3480) = 1394 \text{ Eur}$,

2) apskaičiuojama MNPD dalis, tenkanti sausio – kovo mėn. (mėnesiams, kuriais gyventojas neturėjo teisės į didesnę NPD):

$1394 \times 3 / 12 = 348,50 \text{ Eur}$,

3) apskaičiuojamas visas taikytinas MNPD:

$348,50 + 1575 (9 \text{ mėn.} \times 175 \text{ Eur}) = 1923,50 \text{ Eur}$.

Visas MNPD yra 1923,50 Eur.

5.7. Ar nuolatinis Lietuvos gyventojas gali susigrąžinti per daug išskaičiuotą pajamų mokestį už praėjusius metus, jei jam nebuvo pritaikytas NPD arba didesnis NPD ir papildomas NPD?

NPD ir papildomas NPD taikomi, apskaičiuojant apmokestinamas pajamas, gautas po 2003 m. sausio 1 d. Nuolatinis Lietuvos gyventojas turi teisę susigrąžinti per daug išskaičiuotą pajamų mokestį už penkerius praėjusius metus (skaičiuojamus atgal nuo tų metų, kada pradeda mokestį apskaičiuoti arba perskaičiuoti, sausio 1 dienos), pateikdamas arba patikslindamas atitinkamo mokestinio laikotarpio pajamų mokesčio deklaraciją.

5.8. Kaip apskaičiuojama metinio NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?

Iš Lietuvos mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamoms taikoma tik metinio NPD dalis, apskaičiuojama, remiantis Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymu Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“.

Ši dalis apskaičiuojama taip: metinio NPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus.

Tarkim, kad iš Lietuvos galutinai išvykstantis nuolatinis Lietuvos gyventojas 2015 m. sausio 1 d. – gegužės 4 d. gavo 2606 Eur pajamų, susijusių su darbo santykiais. Visas metinis NPD, atsižvelgus į gautas metines pajamas, sudaro 1992 Eur. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2015 m. gegužės 10 d., t. y. 130 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio NPD dalies suma yra: $1992 \times 130 / 365 = 709 \text{ Eur}$.

5.9. Ar metinį NPD gali pritaikyti individualios įmonės savininkas?

Su darbo santykiais susijusioms pajamoms priskiriama individualios įmonės savininko iš individualios įmonės, ūkinės bendrijos tikrojo nario iš ūkinės bendrijos ir mažosios bendrijos nario iš mažosios bendrijos per mokestinį laikotarpį faktiškai gauta (išsiimta) suma, nuo kurios skaičiuojamos VSD įmokos.

1. Valstybinei mokesčių inspekcijai pateiktoje 2015 m. mokestinio laikotarpio metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje kaip faktiškai gautas su darbo santykiais susijusias pajamas (02 pajamų rūšies kodas) individualios įmonės savininkas deklaravo 3600 Eur, o kaip pajamas, gautas iš šios įmonės apmokestintos pelno (27 pajamų rūšies kodas) – 3000 Eur. Mokestinio laikotarpio savininko apmokestinamosios pajamos – 6600 Eur.

Metinis NPD yra 1180,80 Eur ($6600 - 3480; 3120 \times 0,26; 1992 - 811,20$). Metinis NPD atimamas iš jo su darbo santykiais susijusių pajamų. Perskaičiuotos su darbo santykiais susijusios pajamos

yra 2419,20 Eur (3600 - 1180,80). Nuo šių (deklaruotų 02 pajamų rūšies kodu) pajamų sumokėtinas pajamų mokestis yra 362,88 Eur (2419,20 x 0,15).

2. Individualios įmonės savininkas metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje kaip faktiškai gautas su darbo santykiais susijusias pajamas (02 pajamų rūšies kodas) deklaravo 3600 Eur. Kitų apmokestinamų pajamų per mokesstinį laikotarpį jis negavo. Jam taikomas 1992 Eur metinis NPD. Nuo šių (deklaruotų 02 pajamų rūšies kodu) pajamų sumokėtinas pajamų mokestis yra 241,20 Eur [(3600 - 1992) x 0,15].

3. Mažoji bendrija bendrijos nariui išmokėjo 8000 Eur iš apmokestinto pelno. Mažosios bendrijos narys metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje su darbo santykiais susijusioms pajamoms (02 pajamų rūšies kodas) priskyrė 3600 Eur, o 4400 Eur – pajamoms iš paskirstytojo pelno (dividendams, 26 pajamų rūšies kodas). Gyventojų metinės pajamos – 8000 Eur. Taikytinas metinis NPD yra 816,80 Eur (8000 - 3480; 4520 x 0,26; 1992 - 1175,20).

5.10. Ar gali metinį NPD prisitaikyti individualią veiklą vykdančias gyventojas?

Individualią veiklą vykdančias gyventojas prisitaikyti metinį NPD galės, jeigu jis gavo su darbo santykiais susijusių pajamų, o jo metinės apmokestinamosios pajamos (GMP) nėra didesnės kaip 11141,50 Eur. Apskaičiuojant tokio gyventojų GMP, yra įskaičiuojamos tik tos individualios veiklos pajamos, kurioms taikomas 15 proc. pajamų mokesčio tarifas (t. y. pajamos iš laisvųjų profesijų veiklos).

Apskaičiuojant, pavyzdžiui, komercinę, gamybinę ar žemės ūkio individualią veiklą vykdančio gyventojų GMP, į jas neįskaičiuojamos pajamos iš tokios individualios veiklos. Todėl tokią veiklą vykdančias gyventojas galės prisitaikyti metinį NPD, jeigu jis gavo su darbo santykiais susijusių pajamų, o jo GMP nėra didesnės kaip 11141,50 Eur (žr. 2.6 papunktį).

5.11. Kaip metinį NPD gali prisitaikyti nenuolatinis Lietuvos gyventojas?

Nenuolatinis Lietuvos gyventojas, pageidaujantis pasinaudoti metiniu NPD, turi pateikti metinę nenuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio deklaraciją (GPM309 formą), vadovaudamasis Metinės nenuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio deklaracijos GPM309 formos užpildymo ir pateikimo taisyklėmis, kurios patvirtintos VMI prie FM viršininko 2009 m. lapkričio 19 d. įsakymu Nr. VA-82.

Nenuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio deklaracijoje turi būti deklaruojamos ne tik Lietuvoje, bet ir užsienio valstybėse gautos visos apmokestinamosios pajamos.

Kartu su deklaracija turi būti pateikti tos užsienio valstybės, kurios nuolatinis gyventojas yra deklaraciją teikiantis asmuo, mokesčių administratoriaus patvirtintas dokumentas apie jo per tą mokesstinį laikotarpį, kurio deklaracija teikiama, gautas ir toje užsienio valstybėje apmokestintas pajamas. Jeigu per tą mokesstinį laikotarpį nenuolatinis Lietuvos gyventojas negavo pajamų, nuo kurių užsienio valstybėje buvo sumokėtas pajamų mokestis ar jam tapatus mokestis, prie deklaracijos jis turi pridėti užsienio valstybės mokesčių administratoriaus šį faktą patvirtinantį dokumentą.

Nenuolatiniam Lietuvos gyventojui, kuriam yra taikytinas didesnis (175 ar 235 Eur) metinis NPD, jis pritaikomas pagal metinę pajamų mokesčio deklaraciją, kurioje turi būti deklaruojamos tik iš šaltinio Lietuvoje gautos pajamos, susijusios su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais. Teisę į didesnę metinį NPD turintis gyventojas turi pateikti ją įrodančius dokumentus.

6. KURIEMS GYVENTOJAMS NUSTATYTA PAREIGA PERSKAIČIUOTI METINĮ NPD?

6.1. Kada ir kodėl gyventojui atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD ir sumokėti pajamų mokestį?

Perskaičiuoti taikytiną metinį NPD ir sumokėti pajamų mokestį pareiga atsiranda tuo atveju, kai su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje pritaikyto NPD suma yra didesnė už taikytiną metinį NPD, apskaičiuotą pagal metinio NPD formulę (žr. 2.6 papunktį).

Metinis NPD, kitaip nei mėnesio NPD, apskaičiuojamas, atsižvelgus ne tik į gautas su darbo santykiais susijusias pajamas, bet ir į visas metines apmokestinamasias pajamas (išskyrus paminėtas 2.6 papunktyje).

6.2. Kokiais konkrečiais atvejais atsiranda pareiga perskaičiuoti metinį NPD?

Pareiga perskaičiuoti metinį NPD gali atsirasti dėl įvairių priežasčių, pavyzdžiui, ligos pašalpa gavusiam darbuotojui, jeigu pašalpa buvo išmokėta ne už visą kalendorinį mėnesį (darbdavys mėnesio NPD apskaičiuoja, įvertinęs tik darbo užmokestį, tačiau neįskaičiavęs ligos pašalpos), darbuotojui, tą patį mėnesį gavusiam pajamų iš skirtingų darbdavių, darbuotojui, kurio darbo užmokestis mokestiniu laikotarpiu smarkiai keitėsi, dėl kitų pajamų gavimo, dėl gautų vienkartinų premijų ir pan. atvejais.

*Gyventojų darbo užmokestis (neatskaičius mokesčių) – 400 Eur. Įmonėje sausio – lapkričio mėn. jam buvo taikomas 137,40 Eur mėnesio NPD, apskaičiuotas pagal formulę:
Mėnesio NPD = 166 - 0,26 x (gyventojų mėnesio pajamos, susijusios su darbo santykiais – 290),
(šiuo atveju: 400 - 290; 110 x 0,26; 166 - 28,60).
Gyventojas 2015 m. gruodžio mėn. gavo darbo užmokestį ir 1000 Eur vienkartinę premiją. Gruodžio mėn. NPD netaikytas (mėnesio pajamos didesnės nei 928,46 Eur).
Metinis NPD yra 1388,80 Eur, apskaičiuotas pagal formulę:
Metinis NPD = 1992 - 0,26 x (gyventojų metinės pajamos - 3480),
(šiuo atveju: 5800 (metinės pajamos) - 3480; 2320 x 0,26; 1992 - 603,20).
Įmonėje pritaikyto NPD suma yra 1511,40 Eur (137,40 Eur x 11 mėn.), taigi ji 122,60 Eur (1511,40 - 1388,80) viršija metinį NPD. Nuo šios sumos gyventojas turi apskaičiuoti ir sumokėti 18,39 Eur (122,60 x 15/100) pajamų mokestį.*

6.3. Kas yra atsakingas už metinio NPD perskaičiavimą?

Pareiga perskaičiuoti metinį NPD ir papildomai sumokėti pajamų mokestį yra nustatyta gyventojui, kuriam mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje buvo taikyti NPD.

6.4. Kaip perskaičiuoti metinį NPD ir sumokėtiną pajamų mokestį?

Metinis NPD ir mokėtinas pajamų mokestis perskaičiuojamas gyventojų metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje. Atitinkamo mokestinio laikotarpio deklaracija turi būti pateikta mokesčių administratoriui iki kito mokestinio laikotarpio gegužės 1 d. Iki šios datos privaloma sumokėti ir joje apskaičiuotą pajamų mokestį.

6.5. Kokioje deklaracijoje perskaičiuojamas metinis NPD ir pajamų mokestis?

Metinis NPD perskaičiuojamas ir sumokėtinas pajamų mokestis nuo 2015 m. mokestiniu laikotarpiu gautų pajamų apskaičiuojamas Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formoje (3 versija), patvirtintoje Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96 (3 šios formos versija nauja redakcija išdėstyta 2014 m. gruodžio 19 d. įsakymu Nr. VA-200).

Gyventojui, užpildančiam Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos interneto svetainėje (adresu: www.vmi.lt) pateiktą Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formos šabloną, metinis NPD ir mokėtinas pajamų mokestis apskaičiuojami automatiškai.

6.6. Ką gyventojui reikia deklaruoti metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje?

Metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje turi būti deklaruojamos visos per mokestinį laikotarpį gautos apmokestinamosios pajamos, nuo jų išskaičiuotas ar kito asmens lėšomis už gyventoją sumokėtas ir paties gyventojų sumokėtas pajamų mokestis. Taip pat būtina deklaruoti tokias neapmokestinamasias pajamas, kurios nenurodytos Nedeklaruojamų neapmokestinamųjų

pajamų sąrašė. Šis sąrašas patvirtintas Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko 2009 m. gruodžio 15 d. įsakymu Nr. VA-96.

6.7. Kaip patikrinti, ar reikia perskaičiuoti metinį NPD?

Pasitikrinti, ar mokestiniu laikotarpiu faktiškai pritaikyto NPD suma neviršija metinio NPD sumos ir ar dėl to neatsiranda papildomai primokėtinas pajamų mokestis, galima užpildžius Metinės pajamų deklaracijos GPM308 formą. Tai atlikti patogiau pagal mokesčių administratoriaus elektroninių paslaugų vartotojams preliminarioje deklaracijoje pateiktus duomenis. Jeigu joje pateikti ne visi reikalingi duomenys apie gyventojų pajamas, deklaracija turi būti papildyta. Elektroninėmis paslaugomis nesinaudojantys gyventojai informacijos gali teirautis trumpuoju Mokesčių informacijos centro telefonu 1882 arba teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje.

7. PAPILDOMO NEAPMOKESTINAMOJO PAJAMŲ DYDŽIO TAIKYMO YPATUMAI

7.1. Ar gali gyventojas, gavęs tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, prisitaikyti papildomą NPD?

Mėnesio papildomas NPD mokestiniu laikotarpiu netaikomas gyventojui, gaunančiam tik nesusijusių su darbo santykiais apmokestinamųjų pajamų, pavyzdžiui, gaunančiam tik autorinius atlyginimus ar turto nuomos pajamų.

Metinis papildomas NPD kitokių pajamų, apmokestinamų taikant 5 ar 15 procentų pajamų mokesčio tarifą, gavusiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui taikomas mokestiniam laikotarpiui pasibaigus pagal jo metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

Vaikus auginantis gyventojas A 2015 m. mokestiniu laikotarpiu gavo pajamų tik iš vykdomos (pagal pažymą) individualios veiklos.

Vaikus auginantis gyventojas B 2015 m. mokestiniu laikotarpiu gavo tik autorinius atlyginimus.

Vaikus auginantis gyventojas C 2015 m. mokestiniu laikotarpiu gavo pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendų).

Šiems gyventojams metinis papildomas NPD pritaikomas pagal pateiktą metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

7.2. Kaip kiekvienam iš tėvų papildomas NPD taikomas mokestiniu laikotarpiu?

Mokestiniu laikotarpiu 60 Eur papildomas NPD už kiekvieną auginamą vaiką ir įvaikį yra taikomas, dalijant papildomo NPD sumą kiekvienam iš tėvų (įtėvių) per pusę.

Sutuoktiniai 2015 m. įsivaikino ir augina vieną įvaikį. Kiekvienam iš sutuoktinių (įtėviui ir įmotei), auginančiam įvaikį iki 18 metų, papildomas NPD – po 30 Eur (60/2; per mėnesį) taikomas mokestiniu laikotarpiu, jeigu jie gauna pajamų, susijusių su darbo santykiais, ir darbdaviui yra pateikę prašymą taikyti šį dydį.

7.3. Ar taikomi papildomi NPD nesusituokusiems vaiką auginantiems tėvams (įtėviams)?

Papildomi NPD taikomi vaikų (įvaikius) auginantiems tėvams (įtėviams), nesvarbu, ar jie vaikus augina santuokoje, ar yra nesusituokę.

7.4. Kaip ir koks papildomas NPD taikomas už globojamus vaikus?

Globėjams (rūpintojams) už globojamus vaikus papildomi NPD netaikomi.

7.5. Nuo kada pradedamas taikyti didesnis papildomas NPD?

Atsiradus teisei į didesnę papildomą NPD, šis dydis pradedamas taikyti kitą mėnesį, einantį po to mėnesio, kurį atsirado teisė į jį.

1. Gyventojas augina tris vaikus iki 18 metų. Jam kartu su sutuoktine (vaikų motina) taikoma po ½ papildomo NPD – 90 Eur (60 + 60 + 60; 180/2).

Gyventojas darbdaviui pateikė 2015 m. liepos mėn. gimusio ketvirto vaiko gimimo dokumentus ir patikslino prašymą dėl papildomo NPD taikymo. Darbdavys didesnę – 120 Eur (60 + 60 + 60; 240/2) papildomą NPD pradės taikyti nuo 2015 m. rugpjūčio mėnesio, t. y. pirmą kartą didesnis (už keturis vaikus) papildomas NPD bus atimtas iš gyventojų rugpjūčio mėnesį gautų pajamų, susijusių su darbo santykiais.

Gyventojas mokestiniu laikotarpiu turės teisę į penkis didesnius (po 120 Eur) papildomus NPD ir į septynis 90 Eur papildomus NPD. Visas metinis papildomas NPD yra 1230 Eur (5 x 120; 7 x 90).

7.6. Kaip apskaičiuojamas papildomas NPD, jeigu vieną vaiką kartu su sutuoktine auginančiam gyventojui 2015 m. vasario 15 d. gimė antras vaikas?

Darbdavys gyventojui taikytiną didesnę 60 Eur papildomą NPD (120/2) pradės taikyti nuo 2015 m. kovo mėnesio, neatsižvelgdamas į tai, ar kovo mėnesį darbuotojui bus išmokamas darbo užmokestis už vasario mėnesį, ar darbo užmokestis už kovo mėnesį.

Darbuotojas 2015 m. turės teisę į dešimt didesnių (po 60 Eur) papildomų NPD ir į du 30 Eur papildomus NPD. Visas jo metinis papildomas NPD yra 660 Eur (10 x 60; 2 x 30).

7.7. Nuo kada nustojama taikyti papildomą NPD (didesnę papildomą NPD)?

Pasibaigus gyventojų teisei į papildomą NPD arba į didesnę papildomą NPD, šis dydis nustojamas taikyti nuo kito mėnesio, einančio po to mėnesio, kurį pasibaigė teisė į jį.

Gyventojas auginamam vaikui 2015 m. rugsėjo 19 d. sukanka 18 metų. Vaikas mokykloje pagal bendrojo ugdymo programą nebesimoko. Šiam gyventojui išmokant 2015 m. spalio mėnesį darbo užmokestį, papildomas NPD netaikomas, jeigu 2015 m. mokestinį laikotarpį buvo pritaikyti 9 mėnesių (sausio – rugsėjo mėnesių) papildomi NPD.

7.8. Ką turi daryti gyventojas, kurio teisė į papildomą NPD (didesnę papildomą NPD) pasibaigia arba kuriam tokia teisė atsiranda?

Nuolatinis Lietuvos gyventojas, kurio teisė į papildomą NPD pasibaigia, privalo darbdaviui pateikti prašymą netaikyti papildomo NPD arba jį taikyti mažesnę.

Atsiradus teisei į papildomą NPD ar į didesnę papildomą NPD, gyventojas gali pateikti darbdaviui prašymą pradėti taikyti papildomą NPD ar didesnę papildomą NPD. Toks prašymas pateikiamas, jei gyventojas pageidauja, kad papildomas NPD būtų taikomas mokestiniu laikotarpiu. Darbdaviui taip pat turi būti pateikti teisę į papildomą NPD ar į didesnę papildomą NPD patvirtinantys dokumentai (žr. 7.16 papunktį).

7.9. Kokiais atvejais taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), auginantiems vyresnį kaip 18 metų vaiką (įvaikį)?

Papildomas NPD taikomas, jei vyresnis kaip 18 metų vaikas (įvaikis) mokosi pagal bendrojo ugdymo programas bendrojo ugdymo mokyklose arba profesinio mokymo įstaigose ir

- 1) grupinio mokymosi forma kasdieniniu mokymo proceso organizavimo būdu arba
- 2) grupinio mokymosi forma nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu, arba
- 3) pavienio mokymosi forma savarankišku mokymo proceso organizavimo būdu, arba
- 4) pavienio mokymosi forma nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu.

Tėvams (įtėviams), kurių vyresni kaip 18 metų vaikai (įvaikiai) lygiagrečiai su profesinio mokymo programa mokosi ir pagal bendrojo ugdymo programas (pagrindinio ugdymo programą arba pagal vidurinio ugdymo programą) profesinio mokymo įstaigose (profesinėse mokyklose, profesinio mokymo ar profesinio rengimo centruose ir pan.), papildomas NPD taikomas nuo 2014 m.

Bendrojo ugdymo mokyklų sąrašą ir profesinio mokymo įstaigų sąrašą galima susirasti adresu www.aikos.smm.lt.

7.10. Kokį laikotarpį taikomas papildomas NPD tėvams (įtėviams), kurių vyresni kaip 18 metų vaikai (įvaikiai) mokosi pagal bendrojo ugdymo programas? Kurį mėnesį papildomas NPD nebetaikomas?

Papildomas NPD, susijęs su vyresnių kaip 18 metų vaikų (įvaikių) mokymusi bendrojo ugdymo mokyklose pagal bendrojo ugdymo programas, tėvams (įtėviams) taikomas iki tol, kol jų vaikai baigia mokyklą.

Bendrojo ugdymo mokyklos baigimą patvirtina dokumentai (brandos atestatas ir pan.), kurie išduodami Švietimo ir mokslo ministerijos nustatyta tvarka. Tokie dokumentai išduodami ne vėliau kaip liepos mėnesį, todėl papildomas NPD liepos mėnesį dar taikomas. Nustojamas taikyti rugpjūčio mėnesį, t. y. papildomas NPD už auginamą vaiką yra taikomas atitinkamo mokestinio laikotarpio 7 mėnesius.

Papildomas NPD, susijęs su vyresnių kaip 18 metų vaikų (įvaikių) mokymusi pagal bendrojo ugdymo programas profesinio mokymosi įstaigose, tėvams (įtėviams) taikomas tol, kol vaikai mokosi pagal bendrojo ugdymo programas.

1. Profesinio mokymo įstaigos mokinys pagal pagrindinio ugdymo programą mokosi dvejus mokslo metus, profesinę kvalifikaciją įgis po trejų mokslo metų. Papildomas NPD gali būti taikomas pirmaisiais ir antraisiais mokslo metais, t. y. tol, kol jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą.

2. Profesinio mokymo įstaigos mokinys pagal pagrindinio ugdymo programą mokosi vienerius mokslo metus, profesinę kvalifikaciją įgis po dvejų mokslo metų. Papildomas NPD gali būti taikomas pirmaisiais mokslo metais, t. y. tol, kol jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą.

Kai mokymasis bendrojo ugdymo mokyklose ar profesinio mokymo įstaigose nutraukiamas, papildomą NPD nustojama taikyti kitą mėnesį, einantį po mėnesio, kurį mokinys buvo išbrauktas iš mokinių sąrašo.

7.11. Kokios mokyklos priskiriamos prie bendrojo ugdymo mokyklų?

Bendrojo ugdymo mokyklų tipai:

- pradinė mokykla,
- progimnazija,
- pagrindinė mokykla,
- vidurinė mokykla,
- gimnazija (įskaitant suaugusiųjų gimnaziją).

Prie bendrojo ugdymo mokyklų taip pat priskiriamos bendrojo ugdymo mokyklos specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems mokiniams (pavyzdžiui, mokyklos, skirtos mokiniams dėl išskirtinių gabumų turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (konservatorija, menų mokykla, menų gimnazija, dailės gimnazija, sporto gimnazija), ar mokyklos, skirtos mokiniams dėl nepalankių aplinkos veiksnių turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (sanatorijos mokykla, ligoninės mokykla, nuotolinio mokymo gimnazija).

Visą bendrojo ugdymų mokyklų sąrašą galima susirasti adresu www.aikos.smm.lt.

7.12. Ar taikomas papildomas NPD kitoms nei susijusioms su darbo santykiais iš darbdavio gautoms pajamoms?

Nesusijusioms su darbo santykiais apmokestinamosioms pajamoms, net ir gaunamoms iš darbdavio, papildomas NPD mokestiniu laikotarpiu netaikomas. Jeigu mokestiniu laikotarpiu metinis papildomas NPD pritaikomas ne visas, tai visą jį prisitaikyti gyventojas galės, pateikęs metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

Vaikus iki 18 metų auginantis gyventojas gauna iš darbdavio su darbo santykiais susijusių pajamų ir turto (automobilio) nuomos pajamų. Papildomas NPD taikomas tik su darbo santykiais susijusioms pajamoms.

7.13. Ar papildomas NPD priklauso nuo gaunamų pajamų dydžio?

Kitaip nei NPD, papildomas (mėnesio ir metinis) NPD nuolatiniams Lietuvos gyventojams taikomas, neatsižvelgiant į jų gaunamų pajamų dydį.

7.14. Į kokias mėnesio pajamas atsižvelgiama, taikant papildomą NPD?

Taikant NPD, atsižvelgiama tik į kas mėnesį mokamą darbo užmokestį (su priedais ir priemokomis), neįskaitant atsitiktinio pobūdžio išmokų (pvz., prizų ar dovanų, žr. 3.3 papunktį). Papildomas NPD mokestiniu laikotarpiu taikomas analogiškai, t. y. papildomo NPD suma yra mažinamas tik kas mėnesį mokamas darbo užmokestis su priedais ir priemokomis.

7.15. Koks asmuo laikomas vienas auginantis vaiką?

Visas papildomas NPD (po 60 Eur už kiekvieną vaiką ar įvaikį) taikomas tėvui (įtėviui), motinai (įmotei), kuris savo ar įvaikintą vaiką augina vienas: yra našlys (našlė), išsituokęs, su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta, santuokos su vaiko tėvu (motina) nesudaręs gyventojas, vaiką auginantis vienas. Gyventojams, kurie nėra nutraukę santuokos, gali būti taikomas visas papildomas NPD, jeigu jų sutuoktiniai: atlieka bausmę įkalinimo įstaigoje, teismo yra pripažinti nežinia kur esančiais, įstatymų nustatyta tvarka yra pripažinti neveiksniais, teismas yra patvirtinęs sutuoktinių gyvenimą skyrium (separaciją), teismas yra atskyręs vaiką nuo tėvo ar motinos arba vienam iš tėvų yra apribojęs tėvų valdžią ir panašiais atvejais, kai pateikiami dokumentai, pagrindžiantys aplinkybę, kad tėvas ar motina vaiką augina vienas.

Tuo atveju, kai minimi asmenys, vieni auginantys vaikus (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnius, besimokančius pagal bendrojo ugdymo programas, sudaro naują santuoką ir jų vaikai neįvaikinami, tai jiems toliau taikomas visas papildomas NPD.

7.16. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti vaiką kartu auginantys tėvai, pageidaujantys papildomą NPD prisitaikyti mokestiniu laikotarpiu?

Vaikus kartu auginantys tėvai darbdaviui turėtų pateikti tik prašymą taikyti papildomą NPD ir vaikų gimimo liudijimus (kopijas). Dokumentų apie šeiminei padėtį tokiais atvejais nebūtina pridėti. Aplinkybė, kad susituokę tėvai vaiką augina kartu, yra preziumuojama.

Kai vyresnis kaip 18 metų vaikas (įvaikis) mokosi bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinėje mokymo įstaigoje pagal bendrojo ugdymo programas grupinio mokymosi forma kasdieniniu ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu arba pavienio mokymosi forma savarankišku ar nuotoliniu mokymo proceso organizavimo būdu, pateikiama ir tos mokyklos išduota pažyma, patvirtinanti šias mokymosi aplinkybes (įskaitant mokymosi programą, formą ir proceso organizavimo būdą).

7.17. Kokius dokumentus darbdaviui turi pateikti gyventojas, vienas auginantis vaikus?

Gyventojas, vienas auginantis vaikus, darbdaviui turėtų pateikti: vaikų (įvaikių) gimimo dokumentų kopijas, pažymą iš mokyklos, jeigu vaikas (įvaikis) yra vyresnis kaip 18 metų ir mokosi pagal bendrojo ugdymo programą bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinio mokymo įstaigoje, ištuokos liudijimą, teismo sprendimą arba teismo patvirtintą tėvų sutartį, kurioje nurodoma, su kuriuo iš tėvų nustatyta vaiko (įvaikio) gyvenamoji vieta. Jei teismo sprendimo nėra, asmuo gali pateikti pažymą (išduotą Gyventojų registro tarnybos, pastatą eksploatuojančios ar kitos įstaigos) apie šeiminei padėtį, šeimos narių deklaruotą gyvenamąją vietą ir datą. Pavyzdžiui, santuokos nenutraukęs asmuo, kurio sutuoktinis atlieka bausmę įkalinimo įstaigoje, turėtų pateikti įkalinimo įstaigos išduotą dokumentą, patvirtinantį, jog asmuo tam tikrą laikotarpį atlieka bausmę.

7.18. Ar taikomas papildomas NPD gyventojai, auginančiai ištekėjusią jaunesnę nei 18 metų dukterį, kuri augina mažametį vaiką?

Teisę į papildomą NPD turi nuolatiniai Lietuvos gyventojai – tėvai (įtėviai), auginantys savo ar įvaikintus vaikus iki 18 metų ir vyresnius, besimokančius mokykloje pagal bendrojo ugdymo programas. Taigi teisė į papildomą NPD yra siejama su turimų ir auginamų vaikų (įvaikių) amžiumi, o jiems sukakus 18 metų – su mokymusi mokykloje pagal bendrojo ugdymo programas. Todėl gyventojai, auginančiai jaunesnę kaip 18 metų ar vyresnę, besimokančią pagal bendrojo ugdymo programą bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinio mokymo įstaigoje, ištekėjusią dukrą, gali būti taikomas papildomas NPD, o jei ir pastaroji augina vaiką, papildomas NPD gali būti taikomas ir jai.

7.19. Kaip taikomas papildomas mėnesio NPD sutuoktiniams, auginantiems bendrą vaiką ir vaiką iš ankstesnės sutuoktinės santuokos, jeigu patėvis vaiko neįvaikino?

Papildomas NPD netaikomas patėviams (pamotėms), kurie savo sutuoktinių iš ankstesnės santuokos turimų vaikų neįvaikino.

Gyventoja augina du vaikus iki 18 metų – vienas iš pirmos santuokos, kitas – iš antros santuokos. Ji yra susituokusi su antruoju vyru, kuris vaiko iš pirmos santuokos neįvaikino. Gyventoja, kaip viena auginanti vaiką iš pirmosios santuokos, turi teisę į visą 60 Eur mėnesio papildomą NPD ir 30 Eur (½ papildomo NPD, priklausančio už antrą vaiką). Sutuoktiniui, kaip tėvui, kartu su sutuoktine auginančiam vieną vaiką, priklauso ½ mėnesio papildomo NPD už vieną vaiką, t. y. 30 Eur per mėnesį.

Metinis papildomas NPD sudarys: 1080 Eur - gyventojai, 360 Eur - jos sutuoktiniui.

Metiniu papildomu NPD ar jo dalimi už pirmą sutuoktinės auginamą vaiką sutuoktinis pasinaudoti negalės. Tik už antrą kartu auginamą vaiką (tėvui – tai pirmas vaikas) metinis papildomas NPD – 720 Eur (60 x 12) gali būti taikomas sutuoktinių pasirinktu santykiu.

7.20. Ar gali visą metinį papildomą NPD prisitaikyti tik vienas iš tėvų?

Visą metinį papildomą NPD (po 720 Eur už kiekvieną vaiką ar įvaikį), mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, gali prisitaikyti vienas iš tėvų (įtėvių), pateikdamas metinę pajamų mokesčio deklaraciją. Pavyzdžiui, visą papildomą NPD prisitaikyti gali vienas iš tėvų, kai motina (tėvas) mokestiniu laikotarpiu gavo tik nesusijusių su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais pajamų, visai negavo pajamų, gavo vien neapmokestinamų pajamų ir (ar) pajamų iš veiklos pagal verslo liudijimą, gavo nepakankamai apmokestinamųjų pajamų. Mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, metinis papildomas NPD gali būti atimamas iš tėvo (motinos, įtėvio, įmotės) pajamų jų pasirinktu santykiu.

1. Gyventojas pageidauja prisitaikyti sutuoktinei priklausančio, tačiau mokestiniu laikotarpiu nepasinaudoto papildomo NPD dalimi – 360 Eur (30 Eur x 12 mėn.) už kartu auginamą vaiką. Jis pateikia metinę pajamų mokesčio deklaraciją ir kaip taikytiną metinį papildomą NPD nurodo visą abiem tėvams už auginamą vaiką priklausančią sumą – 720 Eur (60 Eur x 12 mėn.). Su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje mokestiniu laikotarpiu jam buvo taikoma ½ papildomo NPD. Pasinaudojus ir sutuoktinei priklausančia metinio papildomo NPD 360 Eur suma, jo apmokestinamosios pajamos sumažinamos šia suma ir nuo jos apskaičiuojama 54 Eur (360 Eur x 15/100) pajamų mokesčio permoka.

2. Sutuoktiniai augina vieną vaiką iki 18 metų. Motina 2015 m. dirbo tik du mėnesius, todėl jai per 2015 m. mokestinį laikotarpį buvo pritaikyta 60 Eur papildomo NPD suma. Pajamas deklaruojantis jos sutuoktinis pageidauja prisitaikyti jam priklausančią papildomo NPD dalį – 360 Eur (30 Eur x 12 mėn.) ir sutuoktinės nepasinaudotą papildomo NPD dalį – 300 Eur (30 Eur x 10 mėn.). Kaip taikytiną metinį papildomą NPD metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje jis nurodo 660 Eur sumą.

7.21. Ar taikomas papildomas NPD išsiskyrusiam asmeniui, turinčiam vaikų?

Išsiskyręs asmuo, su kurio buvusiu sutuoktiniu gyvena vaikas (t. y. su kuriuo teismo sprendimu nustatyta vaiko gyvenamoji vieta), nors ir prisideda prie vaiko materialinio išlaikymo bei auginimo, tačiau nelaikomas auginančiu vaiką, todėl papildomas NPD jam netaikomas.

Sutuoktiniai, kartu auginę du vaikus, nutraukė santuoką. Teismo sprendimu vaikų gyvenamoji vieta nustatyta su motina. Nuo kito mėnesio, po teismo sprendimo įsiteisėjimo dienos, tėvui papildomas NPD negali būti taikomas, nes laikoma, kad vaikus motina auginą viena. Jai priklauso visos 120 Eur (60 + 60) mėnesio papildomas NPD. Vaiko tėvas turėtų pateikti darbdaviui prašymą nuo atitinkamo mėnesio netaikyti papildomo NPD.

7.22. Jeigu asmeniui yra taikomas didesnis NPD dėl nustatyto 30–55 proc. darbingumo lygio, ar jam taikomas ir papildomas NPD?

Papildomas NPD taikomas ir asmenims, kuriems nustatytas 0–25 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas didelių specialiųjų poreikių lygis, asmenims, kuriems nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, ar senatvės pensijos amžių sukakusiems asmenims, kuriems teisės aktų nustatyta tvarka yra nustatytas vidutinių ar nedidelių specialiųjų poreikių lygis, kurie auginą vaikus (įvaikius) iki 18 metų, taip pat vyresnius, besimokančius pagal bendrojo ugdymo programas bendrojo ugdymo mokykloje ar profesinio mokymo įstaigoje.

Gyventoja, kuriai nustatytas 30–55 procentų darbingumo lygis, viena auginą vaiką iki 18 metų. Gyventojai taikomas 175 Eur mėnesio NPD ir kaip motinai, vienai auginančiai vaiką, 60 Eur mėnesio papildomas NPD.

7.23. Kaip apskaičiuojamas ir taikomas metinis papildomas NPD?

Metinis papildomas NPD apskaičiuojamas, sudėjus atitinkamų mokestinio laikotarpio mėnesių papildomus NPD. Mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, metinis papildomas NPD gali būti atimamas ne tik iš su darbo santykiais susijusių pajamų, bet ir iš bet kokių kitokių apmokestinamųjų pajamų. Vadinasi, metiniu papildomu NPD pasinaudoti gali ir tie gyventojai, kurie negavo su darbo santykiais susijusių pajamų, tačiau gavo, pavyzdžiui, individualios veiklos pajamų (vykdomos pagal pažymą) ar autorinius atlyginimus, pajamų iš paskirstytojo pelno (dividendų).

7.24. Kaip pagal pateiktą situaciją taikomas papildomas NPD?

Gyventojas auginamam vaikui 2015 m. rugsėjo 19 d. sukanka 18 metų. Jis nebesimoko pagal bendrojo ugdymo programą.

Šiam gyventojui, išmokant 2015 m. spalio mėnesio darbo užmokestį, papildomas NPD netaikomas, jeigu 2015 m. mokestiniu laikotarpiu jam buvo pritaikyti 9 mėnesių (sausio – rugsėjo mėnesių) papildomi NPD. Papildomas NPD galėtų būti taikomas tuo atveju, jeigu 2015 m. būtų pritaikyta ne visa 9 mėnesių papildomų NPD suma.

7.25. Ar galima mokestiniu laikotarpiu pritaikyti dėl padarytos klaidos per mažai pritaikytą papildomą NPD arba papildomai apmokestinti dėl pritaikyto per didelio papildomo NPD ankstesnį mėnesį (ankstesniais mėnesiais) darbuotojui išmokėtas išmokas?

Darbdavio ir darbuotojo susitarimu, pajamų mokestis dėl per daug/per mažai pritaikyto papildomo NPD gali būti perskaičiuojamas įmonėje (įstaigoje) ir sumokamas į biudžetą ar gražinamas gyventojui iki to paties mokestinio laikotarpio, kurį buvo išmokėtos su darbo santykiais susijusios pajamos, pabaigos. Kitu mokestiniu laikotarpiu papildomas NPD ir pajamų mokestis neturi būti perskaičiuojami. Kai mokestiniu laikotarpiu pritaikoma per maža arba per didelė metinio papildomo NPD suma, perskaičiuoti šį dydį gyventojas gali to mokestinio laikotarpio metinėje pajamų mokesčio deklaracijoje.

7.26. Kaip apskaičiuojama metinio papildomo NPD dalis galutinai iš Lietuvos išvykstančiam nuolatiniam Lietuvos gyventojui?

Iš Lietuvos mokestiniu laikotarpiu (kalendoriniais metais) galutinai išvykstančio nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamoms taikoma tik metinio papildomo NPD dalis, apskaičiuota Lietuvos Respublikos finansų ministro 2002 m. rugsėjo 25 d. įsakymo Nr. 298 „Dėl pagal Lietuvos Respublikos gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 29 straipsnio 2 dalį deklaruojamoms pajamoms taikomos metinio neapmokestinamojo pajamų dydžio ir metinio papildomo neapmokestinamojo pajamų dydžio dalies apskaičiavimo tvarkos patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

Taikytino papildomo NPD suma apskaičiuojama taip: metinio papildomo NPD suma dauginama iš dienų skaičiaus nuo mokestinio laikotarpio pradžios iki galutinio išvykimo dienos ir dalijama iš kalendorinių metų dienų skaičiaus.

Galutinai iš Lietuvos išvykstanti nuolatinė Lietuvos gyventoja, viena auginanti du vaikus, turi teisę į 120 Eur (per mėnesį) papildomą NPD. Visas metinis papildomas NPD sudarytų 1440 Eur. Galutinio išvykimo iš Lietuvos diena yra 2015 m. rugpjūčio 29 d., t. y. 241 mokestinio laikotarpio diena. Taikytino metinio papildomo NPD suma yra: $1440 \times 241 / 365 = 950,79$ Eur.

7.27. Ar galės nuolatinė Lietuvos gyventoja, auginanti vieną vaiką kartu nenuolatinio Lietuvos gyventojų, pasinaudoti visa metinio PNP 720 Eur suma?

Mokestiniu laikotarpiu su darbo santykiais susijusių pajamų gavimo vietoje nuolatinei Lietuvos gyventojai taikoma ½ mėnesio papildomo NPD (30 Eur), iš viso 2015 m. pritaikyta 360 Eur. Visu 720 Eur metiniu PNP ji pasinaudoti galės mokestiniam laikotarpiui pasibaigus, pateikdama metinę pajamų mokesčio deklaraciją.

7.28. Ar, tėvams laikinai išvykus, atsiranda pagrindas laikyti, kad jie vaikų neaugina?

Laikinas tėvo (motinos) išvykimas iš gyvenamosios vietos ir/ar trečiųjų asmenų teikiama pagalba prižiūrint vaikus nepaneigia jų auginimo aplinkybės. Pavyzdžiui, vienam iš tėvų ar abiem tėvams laikinai išvykus dirbti į užsienio valstybę, jie tebelaikomi auginančiais vaikus.

1. *Neįgaliems vaikams yra teikiama Lietuvos Respublikos socialinių paslaugų įstatyme nustatyta socialinė globa socialinės globos namuose. Jeigu vaikams nėra paskirti kiti globėjai ar rūpintojai, tėvai yra laikomi auginančiais vaikus.*
2. *Abu tėvai yra laikinai išvykę į užsienio valstybę. Jų buvimo užsienio valstybėje laikotarpiu vaiką (dukters sūnų) prižiūri senelė, taip teikdama pagalbą savo dukrai ir jos sutuoktiniui. Laikoma, kad vaiką augina abu tėvai.*

7.29. Ar taikomas papildomas NPD užsienio valstybės piliečiui, gaunančiam su darbo santykiais susijusias pajamas iš šaltinio Lietuvoje, jeigu jis tais kalendoriniais metais yra laikomas nuolatinio Lietuvos gyventojų (pavyzdžiui, jis Lietuvoje išbuvo ilgiau kaip 183 dienas)?

Jeigu asmuo (neatsižvelgiant į jo pilietybę) kalendoriniais metais yra laikomas nuolatinio Lietuvos gyventojų pajamų mokesčio mokėjimo tikslu, jam gali būti taikomas papildomas NPD. Tokiu atveju gyventojas darbdaviui turėtų pateikti teisę į papildomą NPD pagrindžiančius dokumentus.

Susiję leidiniai

„Kas yra nuolatinis Lietuvos gyventojas pajamų mokesčio mokėjimo ir deklaravimo tikslais“.